

JMG

Kandidatuppsats i journalistik
2017-05-10
Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation
www.jmg.gu.se

Den lokala arenan

En studie om förändringen av lokalt och regionalt utbud över tid

Författare: Fredrik Petersson, Fredrik Tillberg och Robin Salomonsson
Handledare: Jesper Strömbäck
Kursansvarig: Mathias Färdigh

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine how much of the content that is local and regional in local newspapers, with the perspective of change over time. If differences are seen, the aim is to further investigate and see which section of the newspaper that is mostly affected. Five newspapers that are a part of the same media group are analysed two weeks (spring and fall) during three separate years. Before, shortly after and a longer time after becoming a part of the media group, to establish if it may influence on the content.

To measure the amount of local articles the study used a quantitative method. The main question is operationalized with a variable that arranges articles in the correct municipal-, regional-, domestic- or foreign area based on the newspapers individual release area. The study also contained a variable that tells us in which part of the newspaper the article is located. Its main function is to better see if any of the sections are more local or regional than others.

To understand our data this article uses theories about democracy, diversity, concentration, ownership and economy. These theories give us a solid base to understand why the changes are happening, but at the same time they help to understand what possible effects the change in local material may have on it's surroundings.

The results are interpreted by looking at all our collected material, and see to how much of it that is local at any given year. 13 127 articles where coded and in total, the local newspaper remains quite local. A different result is seen when looking at the newspapers one by one, whereas most of them are much less local then before. Two out of the five local newspapers in this study are increasing their local agenda. Overall the news section remains local, even though it's allowed less space in comparison to other sections. Further, the newspapers are becoming more and more regional. The sport-, culture- and entertainment section especially.

One big discovery is the fact that the newspapers are getting much thinner, losing half of their material over a twenty year-period.

These results are, as far as we understand, results of economic contractions and short-term goals within the media group. With the given theoretical framework, our conclusion is that it has damaging effects on the local democracy, as the local newspaper are playing a big part in serving its audience with information to build their opinions on.

Keywords: Local media, democracy, media group, media economy, diversity

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 STUDIENS SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.2 AVGRÄNSNINGAR	2
1.3 BESTÅNDSDELAR	2
2. TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	3
2.1 MEDIER OCH DEMOKRATI	3
2.1.1 MÅNGFALD	5
2.2 EKONOMISKA ASPEKTER	6
2.2.1 EN ANNAN SAMMANSÄTTNING	7
2.2.2 KONCERNERNAS EFFEKTER	7
2.2.3 VAD INNEBÄR KONKURRENSEN FÖR INNEHÅLLET?	9
2.3 TIDIGARE FORSKNING	9
2.3.1 STUDENTUPPSATSER	12
3. METOD OCH MATERIAL	14
3.1 URVAL OCH AVGRÄNSNINGAR	14
3.1.1 EN TIDNINGSKONCERN	14
3.1.2 FEM TIDNINGAR	14
3.1.3 TRE NEDSLAG	15
3.1.4 ANALYSENHETERNA	15
3.2 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH GENOMFÖRANDE	16
3.3 OPERATIONALISERINGAR	16
3.3.1 REDAKTIONERNAS SAMMANSÄTTNING	17
3.4 VALIDITET OCH RELIABILITET	19
4. RESULTAT	21
4.1 EN ÖVERGRIPANDE BILD	21
4.2 EN HALVERAD TIDNING	22
4.3 EN GANSKA LOKAL TIDNING	22
4.4 SKILLNADER MELLAN TIDNINGARNA	23
4.4.1 DET REGIONALA MATERIALET	25

4.5 I VILKEN DEL AV TIDNINGARNA ÄR FÖRÄNDRINGEN STÖRST?	26
4.5.1 AVDELNINGARNAS ARENA UNDERSÖKNINGSÅRET 2005	27
4.5.2 AVDELNINGARNAS ARENA UNDERSÖKNINGSÅRET 2016	28
4.5.3 AVDELNINGARNAS ARENA – SAMMANFATTNING	28
4.6 UNDER VILKEN AVDELNING FINNS MATERIALET?	29
5. ANALYS OCH SLUTSATSER	31
5.1 SAMMANFATTADE SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGARNA	31
5.2 FRÅGESTÄLLNINGARNA UTIFRÅN TEORIBILDNINGEN	31
5.3 SLUTREFLEKTION	35
5.3.1 KOPPLING TILL TIDIGARE FORSKNING	36
5.3.2 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	37
REFERENSLISTA	38
BILAGOR	42

1. INLEDNING

”Den lokala förankringen och dialogen är inte bara viktig, den är avgörande för att fortsatt värna en väl fungerande demokrati”, skrev Sveriges Radios vd Cilla Benkö om lokaljournalistik i en debattartikel i Vestmanlands Läns Tidning (VLT) den 6 oktober 2014.

Journalistikens uppgift som tredje statsmakt är att tillhandahålla information till befolkningen – information som behövs för att folk ska kunna bilda sig en uppfattning om viktiga samhällsfrågor (Weibull & Wadbring, 2014:30). Dessa uppgifter behövs kanske allra mest på landsbygden där befolkningen annars riskerar att marginaliseras i ett land som blir allt mer urbant (Gustafsson, 2014:5). Lokala tidningar har länge varit en demokratisk ryggrad men pressad ekonomi och ökad konkurrens har gjort att många får allt svårare att hävda sig (Ibid:5). Ekonomiska faktorer ledde i sin tur till att koncerner köpte upp tidningar i början av 00-talet, i ett försök att centralisera distribution och administration för att effektivisera och spara pengar (Ots, 2012 B:58).

De senaste åren har utsikterna för lokaljournalistiken blivit allt mörkare (Weibull & Wadbring, 2014:129) i takt med sjunkande upplagor, kapade tjänster och nedlagda lokalredaktioner (Truedson, 2016:8–10). De koncernbildningar som präglade 2000-talets inledande år har påverkat den svenska dagspressmarknaden, som i dag domineras av ett fåtal tidningskoncerner (Weibull & Wadbring, 2014:137) men även utmanas av så kallade hyperlokala medier på nätet (Leckner & Nygren, 2016:44–45).

Mediebranschens strukturella förändringar finns alltså väldokumenterade i såväl tidigare forskning som i den allmänna branschdebatten. Men hur lokalt är egentligen de lokala tidningarnas innehåll? Hur ser lokaltidningarnas inre mångfald ut när det gäller geografisk täckning och ämnesfokusering? Är artiklarna mer lokalt förankrade i en avdelning av tidningen än i andra? Och framför allt: hur har lokaltidningarnas redaktionella material förändrats över tid? Omständigheter som inte bara ger ett intryck av tidningen och en bild av hur lokalt förankrad den är, utan som också är kopplade till grundläggande demokratiska hänseenden i förlängningen.

Huruvida en koncerns inblandning faktiskt leder till en sämre journalistik är omdebatterat. Det finns ekonomiska faktorer som pekar på att en centralisering har positiva effekter (Doyle, 2002:5–6) samtidigt som flera forskare hävdar att journalistiken blir mer likriktad och av sämre kvalitet (Ots, 2012 A:117). Flera av medieforskaren Denis McQuails teorier om mångfald belyser vikten av en konkurrens som främjar utbudet för befolkningen (McQuail, 1992:145–146). Samtidigt pekar flera forskare att en kommersialisering av journalistiken är naturlig och inte innebär en sämre bevakning (Ots, 2012 A:117). Det är dock svårt att bortse från det faktum att tidningar ska – och bör – rapportera om det som de anser vara viktigt för allmänheten att ta del av. En omfattande kommungranskning är exempel på material som kan få stryka på foten till förmån för ”lättare” nyheter ur en kommersiell synpunkt. Ur en demokratisk synvinkel är granskningar själva essensen av lokal bevakning.

Vår ambition är att ge en bild av hur den lokala journalistikens lokala och regionala utbud har förändrats under den medieekonomiskt föränderliga process som pågått de senaste åren. Fokus ligger på innehållet och dess utveckling, med utgångspunkt i demokratiska och medieekonomiska teorier. Det finns i dag en begränsad mängd forskningsunderlag som studerar förändring av lokalt material över tid.

1.1 STUDIENS SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Mot den bakgrunden är syftet med den här uppsatsen att undersöka hur utbudet av den lokala och regionala journalistiken har förändrats över tid, med fokusering på lokala dagstidningar. Till vår hjälp har vi utformat följande frågeställningar:

- Hur har utbudet av lokalt material förändrats mellan 1996 och 2016?
- Hur har utbudet av regionalt material förändrats under samma period?

Till de frågeställningarna uppstår en del underfrågor som berör mediemångfald. Vi har valt att lägga vikt vid vilka ämnesavdelningar som den eventuella förändringen har varit som störst i tidningarna. Följande frågeställningar adderas:

- Hur har utbudet av lokalt material förändrats mellan 1996 och 2016, i olika avdelningar?
- Hur har utbudet av regionalt material förändrats under samma period, i olika avdelningar?

Utöver våra empiriska frågeställningar vill vi med hjälp av det teoretiska ramverket diskutera vad den eventuella förändringen kan ha för inverkan på lokaldemokratiska processer.

1.2 AVGRÄNSNINGAR

För att besvara våra frågeställningar har vi valt att utgå från fem lokaltidningar som har funnits under hela tidsperioden för en koncernbildning. Det är i högsta grad dagspressen som har berörts av den förändrade ägarstrukturen i det svenska medielandskapet, och de traditionella dagstidningarna har påverkats av den tilltagande marknads- och ägarkoncentrationen (Weibull & Wadbring, 2014:137–138). Vi har begränsat oss till de fem tidningar som fanns med under uppkomsten av Sveriges största lokaltidningskoncern, Mittmedia. De samägda tidningarna studeras i tre olika nedslag under en 20-årsperiod: innan koncernbildningen, kort efter koncernbildningen och långt efter.

1.3 BESTÅNDSDELAR

Uppsatsen kommer inledningsvis att ge en bakgrund till dagens svenska medielandskap och vad som har lett fram till det. Vi kommer att se närmre på ett urval av den forskning som genomförts om innehåll i lokala tidningar och lyfta teorier om lokala mediers demokratiska roll, mångfald och vad ägarkoncentration innebär för innehållet i tidningarna. Vi redogör för hur vi har operationaliserat vårt syfte samt vilka urval och avgränsningar vi har gjort i metodvalet, innan vi presenterar resultatet av vår kvantitativa undersökning. Avslutningsvis följer en analys av vårt insamlade material, samt slutsatser och några slutreflekterande rader.

2. TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING

I det här kapitlet kommer vi att gå igenom varför det ur ett demokratiskt perspektiv är ett problem med en lokalpress som får det allt tuffare på marknaden samtidigt som vi kopplar ihop det med mediernas ekonomi vilket i förlängningen har lett till att stora mediekoncerner på senare år har blivit allt vanligare i Sverige. Vi kommer även att redogöra för den tidigare forskning som finns om lokalt innehåll i lokaltidningar.

För att demokrati ska fungera krävs det att människor är informerade om politik och samhälle. Journalistikens uppgift är att tillhandahålla sådan information (Weibull & Wadbring, 2014:30). Den svenska mediemarknaden har förändrats under de senaste decennierna där flera nya medier och aktörer har tillkommit på en nationell nivå (Ibid:129). Likaså har den lokala mediemarknaden förändrats med koncernbildningar (Ibid:137) och ekonomisk press (Ots, 2012 B:58).

Mot den bakgrunden är det av vikt att förstå varför förändringen har skett och varför den kan vara problematisk. Utgångspunkten är av demokratisk karaktär, där vi utgår från teorier om lokala mediers betydelse för befolkningen.

2.1 MEDIER OCH DEMOKRATI

Det pratas ofta om massmediers roll i en demokratisk stat. Medierna benämns i regel som den tredje statsmakten, efter regering och riksdag. Mediernas uppgift i denna demokratiska stat är att förmedla information till medborgarna om vad valda politiker gör och vad som sker i samhället. Samtidigt som politikerna i sin tur behöver information om problem och skeenden i samhället (Nord & Strömbäck, 2012:16). Dessutom behöver de veta vad medborgarna tycker och tänker i olika frågor. ”Information ska vara offentlig för att den ska ligga till grund för debatt, diskussion och dialog”, skriver medieforskarna Lars Nord och Jesper Strömbäck om ämnet i fråga (Ibid:17). Det är alltså där massmedier kommer in i bilden. Människors viktigaste källa när det gäller information om politik och samhälle är nyhetsmedierna. Medierna har alltså en avgörande roll i en demokrati (Strömbäck, 2015:4). Politik i dag har kommit att allt mer utspela sig i och med hjälp av medierna. Detta innebär att både politiken och medborgarna är beroende av medierna (Strömbäck, 2015:4). Enligt den svenska pressutredningen 1994 har massmedier tre huvudsakliga uppgifter: att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, att granska de inflytelserika i samhället och att låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals (Nord & Strömbäck, 2012:17). Dessa tre uppgifter kan sägas vara journalistikens ansvar och i den kontexten kan journalistiken aldrig verka utan demokrati (Strömbäck, 2003:8). I en undersökning som gjordes 1998 frågades journalister, politiker och medborgare i ett antal svenska städer om hur viktiga mediernas olika uppgifter är. Alla tre grupper tyckte att informationsuppgiften var den absolut viktigaste, sedan kom uppgiften att låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals (Strömbäck, 2003:7). Människor tar till sig information på olika sätt. Ett exempel kan vara uppfattningar om skolan. De flesta har en uppfattning om skolan baserat på egna uppfattningar eller genom diskussioner med andra personer. Men däremot är det svårare att bilda sig en korrekt bild av hur skolan generellt sett fungerar eller varför det fungerar som det gör i skolan. För att få den informationen behövs medier, framförallt då traditionella medier som är den vanligaste nyhetskällan de flesta vänder sig till

eftersom det är nyhetsmedierna som har resurserna för att samla in, bearbeta och sprida information vidare (Strömbäck, 2015:10).

Blott att det finns journalistik är dock inte tillräckligt för att befolkningens behov av information ska tillgodoses. Det är essentiellt att journalistiken också är så allsidig och sanningsenlig som möjligt. Annars är risken att information blir desinformation. Strävan efter opartisk rapportering är en av själva grundpelarna inom journalistiken och det är det som skiljer journalistiken från annan kommunikation (Nord & Strömbäck, 2012:18). Historiskt har det också länge funnits ett objektivitetsideal i Sverige. Det vill säga att det har funnits krav på ”saklighet och opartiskhet” (Johansson, 2015:197). Objektivitetsidealet har dock ifrågasatts och fått en del kritik. Bland annat för att journalister berättar en historia och därmed gestaltar de verkligheten på ett eller ett annat sätt. Ibland utan att själv veta om det. Andra menar att objektivitetsidealet undergräver journalistikens roll som granskare då granskningsfunktionen kräver att man tar ställning (Johansson, 2015:193). Oavsett finns i dag alltså objektivitetsidealet fortfarande och till sin hjälp har medier i Sverige hjälp av de svenska etiska regler för press, radio och tv som slår fast att läsaren ska ges möjlighet att skilja på faktaredovisning och kommentarer samt korrekt och allsidig nyhetsförmedling. Det finns sju krav på journalistiskt innehåll: principen om två av varandra oberoende källor och låta olika sidor komma till tals, att vara beskrivande, att skilja mellan fakta och tolkningar samt spekulationer, att tydligt skilja mellan bekräftade och obekräftade uppgifter, att vara tydlig med vilka källor som använts, att inte sudda ut gränserna mellan fakta och fiktion, att inte anspela på stereotyper eller fördomar. Dessa sju förhållningsregler, eller krav om man så vill, bör i största möjliga mån följas i en fungerande demokrati (Nord & Strömbäck, 2012:18–19).

Vad man bör ha i åtanke när det gäller politiska frågor är dock att det finns ett rättvisekrav på statliga Sveriges Television och Sveriges Radio. Däremot finns det inga sådana krav på dagstidningar som Aftonbladet, Dagens Nyheter eller Svenska Dagbladet. De får i praktiken rapportera precis hur de vill (Johansson, 2015:203). Frågan om objektivitet är alltså omdebatterad. Att det finns ett sådant ideal står klart men hur det följs i praktiken är inte lika klart (Johansson, 2015:203).

Som vi nu har konstaterat har medierna en oerhört viktig del i många människors vardagliga liv. Med mediernas hjälp kan vi ta del av saker som sträcker sig utanför våra erfarenheter (Nord & Strömbäck, 2012:11). Trots denna viktiga roll i samhället är det i dag många tidningar som mer eller mindre befinner sig i krisläge på grund av den förändring av medielandskapet som ständigt pågår (Weibull & Wadbring, 2014:160). Lokalpressens upplagor har minskat med 39 procent mellan 1995 och 2015 enligt Nordicoms mediestatistik: från 2,1 miljoner vardagsupplagor till 1,3 miljoner upplagor på 20 år (TS, 2017). I dag saknar var tredje svensk kommun dagstidning. 35 kommuner – en åttondel av Sveriges kommuner – saknar även lokal nyhetssajt och gratistidning. De är alltså helt utan bevakning, vilket innebär att de är så kallade ”vita fläckar på nyhetskartan”. Vidare stängdes nästan 100 lokalredaktioner ned runt om i landet mellan 2004 och 2014 vilket gör läget än mer problematiskt (Truedson, 2016:9–10). I mindre orter har det istället blivit vanligare att kommunerna själva kommunicerar information genom egna kanaler. Att kommuner själva tar på sig att leverera information är dock problematiskt. Tron att kommunerna aktivt kommer granska sig själva ter sig ganska naiv, istället är det snarare en positiv bild som de vill förmedla. Detta intryck förstärks när en lokal kommunikatör blir intervjuad: ”Som informatör

borde jag väl vara glad, men bristen på kritisk granskning av materialet är inte bra. Vi är oroliga för demokratifrågan. Vem granskar oss?” (Truedson, 2016:11).

Enligt Gunnar Nygren och Kajsa Althén får bristen på lokaljournalistik en direkt påverkan för befolkningen då liten eller ingen lokal bevakning riskerar att invånarna inte får insyn i den lokala politiken, vilket i förlängningen är ett hot mot demokratin (Nygren & Althén, 2014:8). Dessutom får Sverige ett allt mer urbant perspektiv där de stora dagstidningarna i stor grad sätter agendan (Ibid:5). Detta innebär att människor som inte bor i en storstadsregion riskerar att marginaliseras och inte bli sedda eller hörda (Ibid:8). Vidare menar Nygren och Althén att det finns ett starkt samband mellan lokala tidningar och styrkan i den lokala befolkningen. En stark lokaltidning som blir läst bidrar till gemensamma referensramar och håller ihop det lokala samhället. Enligt läsarundersökningar tar 86 procent av alla papperstidningsläsare del av det lokala innehållet i tidningen, vilket gör det till det mest lästa innehållet i hela tidningen. Liknande mönster går att skönja på nätet då det lokala materialet även där är det mest lästa tillsammans med inrikesnyheter. Detta visar att brist på lokaljournalistik inte bara är problematiskt ur ett demokratiskt perspektiv – det finns även ett intresse för att faktiskt läsa det lokala materialet (Nygren & Althén, 2014:10–11).

I takt med att många lokala redaktioner och tidningar lagts ner har en ny typ av medier försökt ersätta dem. Detta är både endagarstidningar och lokala nyhetssajter (Nygren & Althén, 2014:51). Dessa nya lokalmedier kallas ofta för hyperlokala på grund av att de verkar på en lokal nivå snarare än nationell eller regional nivå. Det handlar alltså om ett specifikt geografiskt område som dessa hyperlokala medier ”bevakar” (Leckner & Nygren, 2016:44–45). Men i en undersökning som gjordes 2010 slogs det fast att dessa nya hyperlokala medier inte kan ersätta traditionella medier i fråga om bevakning. Våldigt sällan granskades lokala myndigheter – istället var det framförallt nöje, sport samt lokala företag som det skrevs om (Nygren & Althén, 2014:51). Detta innebär alltså att dessa nya medier inte lever upp till de krav som diskuterats tidigare.

2.1.1 MÅNGFALD

Om vi tidigare har diskuterat det problematiska i att lokala mediers resurser blir allt mindre samt deras krav att opartiskt informera och förmedla kommer vi nu att gå in på begreppet mångfald, som också är en form av kravbild för medierna och dess innehåll. Mångfald är ett komplext uttryck där många betydelser finns men kortfattat kan man säga att mångfald används för att beskriva flera olika saker av olika karaktär. Att det finns många objekt räcker inte enbart utan helst ska dessa också variera med varandra. Med mångfald menas alltså en mängd objekt där objekten skiljer sig från varandra (Jönsson, 2004:35–36). I en mediekontext kan det översättas till hur hög utsträckning det rapporteras om olika saker, vad det rapporteras om samt vilka som får komma till tals i medierna. Denis McQuail skriver mycket om just mångfald. McQuail lånar den tyske forskaren Hoffman-Riems fyra dimensioner av mångfald. Enligt Hoffman-Riem är dessa fyra dimensioner följande:

- Format och frågor
- Innehåll
- Personer och grupper
- Geografisk bevakning

Den första dimensionen om format och frågor handlar om medias olika funktioner, som exempelvis att underhålla, att informera, att utbilda och så vidare. Den andra dimensionen handlar i sin tur om innehåll i medierna. Vad blir nyheter och opinion? Dimension tre handlar om representation, alltså vilka som får komma till tals och vilka det skrivs om i medierna. Den fjärde och sista dimensionen är geografisk täckning (McQuail, 1992:144).

Vidare skriver McQuail om 'pluralistisk massmedia', alltså flera nyhetskällor som konkurrerar på samma ort. Han menar att flera olika nyhetskällor ger en bättre bredd för medborgarna eftersom tidningarna på det sätt representerar befolkningen i en ännu högre utsträckning. Detta benämns som yttre mångfald. Med inre mångfald menas i sin tur i vilken utsträckning ett specifikt medium – i vårt fall en tidning – skriver om olika ämnen samt låter flera sidor och åsikter komma till tals i tidningen (Ibid:145–146).

När det gäller den geografiska mångfalden har den alltid varit en av medias främsta principer. Ofta utgår media från den lokala marknaden. Detta innebär att lokala medier förväntas uppfylla ett visst antal kriterier. Medierna ska bland annat ägas och kontrolleras lokalt, producera lokalt material samt erbjuda invånarna att komma till tals. Dessutom förväntas lokal media ha bredd på sitt material, det vill säga skriva om ämnen som sport, nyheter, kultur, nöje (McQuail, 1992:151). En bra mångfald. Om det finns en geografisk mångfald i området som mediet täcker ska det finnas innehåll för all ”publik”. Det finns fem punkter för att uppnå geografisk mångfald:

- Huruvida platser och regioner faktiskt ”försörjs” av sin egen media. Det vill säga om lokala medier faktiskt täcker sitt område.
- Huruvida lokala mediasystem erbjuder ett val mellan kanaler. Alltså om en ort har nyhetsrapportering från tidning samt teve och radio.
- Huruvida det finns en mångfald av information, opinion som är tillräcklig för det lokala samhället.
- Huruvida regionala och lokala media tillhandahåller tillräckligt med innehåll för att erbjuda ett alternativ till nationella media.
- Huruvida de nationella medierna uppmärksammar de olika regionerna i tillräckligt stor utsträckning.

I den bästa av världar, menar McQuail, skulle en ort ha lokal och regional mediemångfald genom att ha rapportering från flera kanaler (tidning, teve och radio) och dessutom flera alternativ även inom dessa kanaler (McQuail, 1992:151–152).

De lokala tidningarnas möjlighet och benägenhet att upprätthålla en mediemångfald och i längden lokaldemokratisk förankring går att koppla till ekonomiska aspekter som allt mer har kommit att genomsyra det svenska medielandskapet (Ots, 2012 A:117). De aspekterna ska vi behandla nu.

2.2 EKONOMISKA ASPEKTER

Allt mer präglas ägarstrukturen inom tidningsbranschen av färre och större företag istället för lokalt ägda företag (Weibull & Wadbring, 2014:137–138). Det blir allt viktigare för

medieföretagen att utgå från vinstdrivande syften (Ots, 2012 A:118). Därför vill vi nu gå igenom ekonomiska aspekter som har betydelse för tidningarnas innehåll och därmed även vår uppsats.

2.2.1 EN ANNAN SAMMANSÄTTNING

Tidningar har i dag en utsatt position på mediemarknaden (Weibull & Wadbring, 2014:160). Tidningsbranschens utveckling har gjort ekonomiska faktorer mer centrala än tidningarnas roll när det gäller politisk opinionsbildning (Weibull & Wadbring, 2014:141). En överblick över medielandskapetets sammansättning visar att de traditionella tidningsfamiljerna och lokala ägarna i dag nästan är helt ersatta av stora mediekoncerner som har gjort utgivningen av tidningarna mer effektiv och samordnad (Weibull & Wadbring, 2014:153). En utveckling som långt tidigare skedde i USA och övriga Europa (Ibid:143). Företagen tvingades frångå sin traditionsbundenhet och bli mer aktiva eftersom konkurrensen och marknadstänket växte (Ibid:153). En följd av det är att redaktionernas nyhetsvärdering påverkas allt mer av koncernernas jakt på svarta siffror. Seriöst, granskande material får inte lika stor plats som tidigare, och större vikt läggs vid att nyheterna ska sälja (Allern, 2012:247). Ägarnas ekonomiska intressen, på både kort och lång sikt, styr det redaktionella innehållet mot en tabloidisering eftersom ägarna ställer högre krav på att investerat kapital ska ge ökad avkastning (Ots, 2012 A:117 & Allern, 2012:245).

En annan följd av mediebranschens strukturella förändring är att sammansättningen av själva redaktionerna ser annorlunda ut. Flera lokaltidningar inom samma region ägs av samma koncern (Weibull & Wadbring, 2014:153). Koncernen försöker minska kostnaderna genom att låta en centralredaktion stå för delar av det redaktionella innehållet i flera av koncernens olika tidningar (Ibid:154). De lokala redaktionerna blir mindre och får mindre resurser till att producera lokalt material till sin lokala tidning (Nygren & Althén, 2014:25). Exempelvis stängde Mittmedia ned ett 20-tal lokala redaktioner mellan 2004 och 2014 och under samma period sjönk antalet anställda journalister inom koncernen från 555 till 394 (Nygren & Althén, 2014:29). Antalet anställda utanför koncernens huvudredaktioner blev 41 procent färre: från 86 till 51 personer (Ibid:31). När redaktionerna bantas (eller till och med läggs ned) riskerar kommunbevakningen att ge vika, vilket kan påverka det lokala samhället till det sämre i fråga om gemensamma referensramar och sammanhållning (Nygren & Althén, 2014:5).

Därför är det relevant för oss att också utgå från ett ekonomiskt perspektiv. Rimligtvis hade alla tidningar täckt alla områden och skrivit om allt om resurser fanns. Men ekonomiska aspekter genomsyrar givetvis många beslut som tas – kanske i dag mer än någonsin med tanke på det tuffa medieklimatet. Ekonomin bestämmer till viss del mediernas möjlighet att spela en aktiv roll för demokratin (Nygren & Wadbring, 2013:121).

2.2.2 KONCERNERNAS EFFEKTER

Medieforskaren Mart Ots hävdar att medieföretagen i dag har blivit allt mer kommersialiserade och drivs som vinstdrivande företag (Ots, 2012 A:117), där kraven på att tjäna pengar blivit allt högre (Allern, 2012:257). Huruvida detta är positivt eller negativt för journalistiken råder det delade meningar om. En skola pekar på att konkurrensen skapar ett klimat där journalistiken mår bra av att vara kommersiell, där kvalitet och utbud ständigt

måste revideras för att vara duglig på en hård marknad. En annan åsikt är att den vinstdrivande journalistiken, med centraliserade mediehus och flertalet olika produkter, skapar ett enformigt material som går igen i flera olika kanaler. Att inte vara flerdimensionell anses vara ett hot mot demokratin (Ots, 2012 A:117).

I västvärlden har det traditionellt sett varit vanligast med ägare som driver tidningar ur ett ekonomiskt perspektiv, med utgångspunkt i att tjäna pengar. I slutändan är tidningsbranschen en bransch precis som alla andra och utan vinster finns det inget kapital för att investera och driva utvecklingen framåt (Ohlsson, 2012:5). Jonas Ohlsson skriver däremot att det även har funnits andra drivande faktorer för ägare till en tidning förutom de ekonomiska. Att äga en tidning ger inflytande och det har även funnits fall där tidningar som inte inbringar vinst ändå drivs vidare av politiska skäl. Precis som Ots menar Ohlsson att den ekonomiska faktorn har blivit allt viktigare i dag. Han skriver att det framförallt finns tre drivkrafter för ägare. Dessa tre är ekonomiska, publicistiska och politiska. När man studerar medieägare är det viktigt att titta närmare på vilken av de tre drivkrafterna som prioriteras högst (Ibid: 6–8).

Vissa menar att ägarkoncernernas inträde är ett tecken på de ekonomiska fördelar som finns med att operera via ett större företag snarare än mindre ägarfamiljer. Detta genom att företaget effektiviserar sin process och exempelvis centraliserar distributionen (Doyle, 2002:5–6). Däremot finns det flera som hävdar att journalistik påverkas negativt av koncerner och kommersialisering (Ots, 2012 A:117). Den svenska dagspressen var länge en bransch som följde konjunkturerna. Om det var högkonjunktur i landet så gick tidningarna bra, men var det lågkonjunktur så gick de dåligt. Tidningarnas intäkter har i många år haft en stark koppling till annonsmarknaden, vilket hänger ihop med konjunkturerna. Går företag bra kan de betala mycket pengar till tidningarna i annonspengar. Men sedan digitaliseringens intåg har marknaden för annonser också varit mindre samtidigt som antalet prenumeranter också har gått ner (Weibull & Wadbring, 2014:144–145). Vad som alltid har varit dagstidningarnas stora styrka är just att de är lokala. De har kunnat dominera på en avgränsad marknad men problem uppstår när utgivningsområdet inte längre bär upp tidningen ekonomiskt. I dag handlar tidningars ekonomiska framgång inte bara om att konkurrera med varandra utan också med Google och Facebook. I takt med att tidningarna har ställts inför nya utmaningar har dagstidningarnas nettomarginal också gått ner sedan början på 80-talet (Weibull & Wadbring, 2014:146–147).

Ur en övergripande synvinkel kan man fastslå att dagens journalistik allt mer kretsar kring ekonomisk lönsamhet, vilket i sin tur färgar av sig på nyhetsvärderingen. Det finns en risk att tidningarna fokuserar på nyheter som kommer att sälja snarare än de som anses vara allmännyttiga och samhällsgranskande. Kommersialismen har även medfört ett klimat där nyhetsmedierna satsar på material som är enkelt och underhållande för sin publik (Ots, 2012 A:118 & Weibull & Wadbring, 2014:370), snarare än det material som är viktigt. Något som i synnerhet stämmer för reklamfinansierade medier (Ots, 2012 A:119). Överlag finns det i dag ett tänk där man bestämmer nyheter utefter ekonomiska förutsättningar. En text ska inte bara vara intressant utan också ekonomiskt försvarbar (Allern, 2012:243). Billigare material kan därför vara ett smidigt alternativ, med material från nyhetsbyråer och pressmeddelanden som är färdigskrivna artiklar. En effekt har därför blivit att den tidskrävande journalistiken ofta inte blir nyheter i slutändan (Allern, 2012:243).

2.2.3 VAD INNEBÄR KONKURRENSEN FÖR INNEHÅLLET?

Som sagt har den journalistiska produktionen blivit allt mer centraliserad som en följd av de förändringar som gjorts på ägandenivå. Ägarkoncentrationen har vuxit och de stora medieföretagen eftersträvar ekonomisk stabilitet och tillväxt och drar sig från att ta beslut som innebär ekonomiska risker (Picard & Ots, 2008:9;69). Det har gjort att samgåenden har blivit en vanligt förekommande lösning på mediemarknaden i Sverige, och lett till en ägarkoncentration som mer eller mindre påminner om en monopolmarknad (Hvitfelt & Nygren, 2008:22). De stora koncernerna sparar pengar genom att effektivisera sin centrala produktion och publicera samma material i flera kanaler (Hvitfelt & Nygren, 2008:49). Vad detta innebär för de svenska dagstidningarnas redaktionella innehåll i fråga om mångfald råder det skilda meningar om. Medieforskaren Håkan Hvitfelt är en av dem som tror att den tilltagande ägarkoncentrationen och företagens samgående kan ha negativa konsekvenser på mediemångfalden i den svenska dagspressen, eftersom det kan leda till en likriktning av innehållet som går stick i stäv med inre mångfald (Ibid:49). Något som Robert G. Picard och Mart Ots stämmer in i, men de lyfter också positiva följder som samgåenden på mediemarknaden kan ha. De menar att innehållets mångfald och olikhet både kan drabbas av för mycket och för lite samgående och att det därför beror på hur branschförhållandena ser ut. För mycket samgående när det finns för få konkurrenter och för lite samgående när det finns för många (och för svaga) konkurrenter (Picard & Ots, 2008:69).

Hur den aktuella konkurrenssituationen på en mediemarknad påverkar dess aktörers redaktionella innehåll är ett omdebatterat område, och det finns fler debatterande än empiriska analyser kring det. I den diskussionen har det främst lagts fokus på vad ökad konkurrens får för konsekvenser på aktörernas nyhetsbevakning- och innehåll, snarare än vad minskad konkurrens kan innebära (Alström & Nord, 2003:82).

2.3 TIDIGARE FORSKNING

Det finns ett fåtal studier som undersöker hur redaktionellt innehåll i svensk dagspress påverkas av ägarkoncentration. Det området är relativt utforskat på empirisk nivå, även om det är vida omdiskuterat i medieforskningskretsar (Alström & Nord 2003:82). De studier som gjorts har främst utgått från tvåtidningstyper där ortens två tidningar jämförs, framför allt i samband med fusioner. Vi börjar med att gå igenom några studier som är relevanta och användbara när det kommer till fenomenet ägarkoncentration, men som utgår från perspektiv som är mer strukturella snarare än att de berör det redaktionella innehållet på artikelnivå.

Jonas Ohlsson forskar om mediebranschens ekonomiska utveckling och villkor. Han har genomfört flera studier om dagspressekonomi som är intressanta för oss. 2012 gav han ut avhandlingen *The Practice of Newspaper Ownership*, där han fördjupade sig i ägarinflytande och maktstrukturer inom svensk dagspress, främst utifrån ett ledningsperspektiv. Sundsvalls Tidning, som vi inkluderar i vår studie, är en av tre tidningar som Ohlsson undersökte med huvudsaklig hjälp av styrelsemötesprotokoll och intervjuer med medlemmar (eller före detta medlemmar) i företagets styrelser. De två andra är Barometern i Kalmar och Borås Tidning. Avhandlingen har en mer strukturell ingång och fokusering (Ohlsson, 2012:Abstract) än vad

vi har som utgångspunkt, där vi istället lägger fokus på det redaktionella nyhetsmaterialet och hur det har förändrats, knutet till teorierna om mångfald och ägarkoncentration.

Medieforskaren Mart Ots genomförde 2005 en kvalitativ fallstudie för Presstödskommittén. I den studerar han de strukturaffärer som kännetecknade den svenska dagspressmarknaden från och med 1999, och behandlar ägarkoncentration ur ett strukturellt perspektiv. Han intervjuade centrala aktörer på de tidningar som verkade på tvåtidningsorterna Eskilstuna, Norrköping och Örebro, med ambitionen att ”*skapa en djupare förståelse för de marknadsdynamiska drivkrafterna bakom vågen av tidningsfusioner, de avvägningar som avgör tidningarnas val av integrationsmodell, samt de processer som styr det verkliga utfallet.*” (Ots, 2005:549).

Bland annat konstaterade Ots att det inte går att dra några slutsatser om att mångfald inom ägandestrukturerna per definition innebär mångfald i det redaktionella innehållet. Däremot är han av uppfattningen att det kortsiktiga bevarandet av innehållsmässig mångfald ofta var i behov av strukturaffärerna (Ots, 2005:619). I en annan rapport från 2012 avhandlar Ots återigen tidningar på tvåtidningsorter. Han studerar hur de samarbetar och konkurrerar samtidigt utan att professionaliteten kring journalistisk trovärdighet och integritet blir lidande (Ots, 2012 B:43). Han kommer fram till att konkurrerande tidningar i samma stad oftast går ihop för att de har ekonomiska problem (Ots, 2012 B:58).

Medan både Ohlsson och Ots i ovan nämnda studier behandlar ägarkoncentration utifrån strukturella och ledningsfokuserade infallsvinklar så lägger vi i vår studie vikt vid själva innehållet i tidningarna och hur det kan påverkas av nya ägandeformer, med förankring i McQuails mångfalddimensioner. Kring det genomförde Börje Alström och Lars Nord tre studier runt millennieskiftet: *Två små ger mer än en stor* (2000), *Den skånska modellen* (2003) och *Expedition mångfald* (2002). I den senare studerar duon två gotländska tidningar, Gotlands Allehanda och Gotlands Tidningar, som gick samman 1999. Via enkäter, kvantitativa innehållsanalyser och intervjuer med inflytelserika aktörer på tidningarna kommer de fram till att de två tidningarnas redaktionella innehåll inte skiljer sig åt i profileringen efter fusionen. De har fortfarande varsin redaktion och de fortsätter att konkurrera på den gotländska tidningsmarknaden, men de gör det med en gemensam ägare. Det ledde till både förbättrade ekonomiska möjligheter (ökade besparingar) och en bevarad yttre mångfald eftersom på de gotländska tidningsläsarna fortfarande hade två olika produkter att välja mellan (Alström & Nord, 2002:195–196). Innehållsanalysen visade att båda tidningarna lade stor vikt vid den lokala nyhetsjournalistiken, som fungerade som en viktig konkurrensfaktor. Alström och Nord menar att resultatet förmodligen hade blivit det motsatta – försämrade lokal nyhetsbevakning – om de gotländska tidningarna istället hade slagits samman till en (Alström och Nord, 2003:84). På så sätt gick det gotländska exemplet utanför andra svenska fusionssituationer som hade förekommit vid det laget (Alström & Nord, 2002:195–196). *Expedition mångfald* berör relevanta innehållsaspekter när det gäller ägarkoncentration och ämnesfokusering. Studien tar däremot inte hänsyn till förändringar över tid utan jämför enbart tidningarnas innehåll efter fusionen. Inte heller den geografiska mångfalddimensionen spelar någon viktig roll i studien eftersom de studerade tidningarna är fokuserade till ett så pass litet område som Gotland. Därför skiljer sig dess utformning en del från vår uppsatsstudie.

Tidsaspekten finns närvarande i *Den skånska modellen*. Där studerar Alström och Nord tre tidningar i Skåne: Helsingborgs Dagblad (HD), Landskrona-Posten (LP) och Nordvästra Skånes Tidningar (NST), som gick samman 2002. Tidningarnas titlar bevarades i tre skilda editioner, men skillnaden var att de producerades från en och samma centralredaktion, vilket innebar en stor mängd samproducerat material (Alström & Nord, 2003:84). Även i den här studien genomförs intervjuer med fusionprocessens nyckelpersoner och enkätundersökningar med medarbetare på tidningarna och medborgare i spridningsområdena, samt en innehållsanalys av tidningarnas redaktionella material. Innehållet i de tre tidningarna studeras före och efter fusionen, och resultaten visar förändringar i tidningarnas lokala nyhetsfokusering. Mängden lokala nyheter minskade i både HD och NST, varav markant i den senare, medan den istället ökade kraftigt i Landskrona-Posten efter samgåendet (Alström & Nord, 2003:84). Alström och Nord tolkar förändringarna som att det i och med samordningen av tidningarnas redaktionella arbete ”föreligger en medveten prioritering av det lokala nyhetsarbetet i Landskrona” och att det ”relativt sett satsas något mindre på motsvarande arbete i Helsingborg och Ängelholm jämfört med tidigare” (Alström & Nord, 2003:85). De hävdar att det inte går att dra några generella slutsatser kring fusionerade tidningars lokala nyhetsambitioner utifrån studien, men hävdar att sammanslagningar oftast leder till mer oförutsägbara konsekvenser på grund av förändrade redaktionella prioriteringar i det samlade nyhetsarbetet (Alström & Nord, 2003:85–86). I samband med studien poängterar Alström och Nord också att det sannolikt är skillnad på lång och kort sikt när det gäller tidningssamgåenden. De antar att det ligger i en samfällid tidningsägares kortsiktiga och medellångsiktiga intresse att markera en fortsatt satsning på lokal nyhetsbevakning, samtidigt som den sannolika utvecklingen på längre sikt är att lokal bevakning inte blir lika viktig som konkurrensmedel när konkurrensen inskränks (Alström & Nord, 2003:85).

I och med de oförutsägbara resultaten om lokalt nyhetsmaterial i LP och NST kontra HD som Alström och Nord visade i *Den skånska modellen* jämför även vår uppsats andelen lokalt innehåll i tidningarna sinsemellan.

2000 genomförde samma duo, Börje Alström och Lars Nord, en rapport om en tidningsfusion som verkställdes i Ådalen det året. Situationen liknar tidigare nämnda sammanslagningar men med en väsentlig skillnad: två konkurrerande tidningar fusionerades till en (Tidningen Ångermanland) under samma ägare. Alström och Nord kom fram till att totalutrymmet för lokala nyheter minskade efter hopslagningen. Föga överraskande, enligt forskarduon, som menar att tidningars redaktionella innehåll påverkas till det sämre när en svag konkurrenssituation råder. De menar att minskade ekonomiska motiv att bedriva en bra journalistik leder till en negativ journalistisk utveckling i form av mindre utrymme för lokal nyhetsbevakning och en mer enformig bevakning av lokala händelser (Alström & Nord, 2003:83).

De nämnda studierna har tidningsfusioner som en central utgångspunkt i sina jämförelser, där tidningar inom ett begränsat område i någon form har slagits samman. En bredare och färskare bild bidrar Institutet för Mediestudier med, som sedan två år tillbaka presenterar en årlig studie med den lokala journalistiken i fokus. Mediestudiers årsbok ger en övergripande bild av hur mediesituationen i Sverige ser ut, och den senaste upplagan från 2016 innehåller en aktuell kartläggning av situationen i de svenska kommunerna. Där framgår det hur många lokala nyhetsredaktioner som finns i varje kommun samt hur ofta kommunerna

är omnämnda i medier från och med 2013. Viktigt att poängtera är att studien utgår från ett kommunpolitiskt perspektiv och resultaten är specifikt knutna till kommunbevakning. Kommunernas närvaro i medier mäts i direkt förbindelse till kommunpolitiska begrepp som ”kommunstyrelse”, ”kommunalråd” och ”borgarråd” (Truedson, 2016:12). I samma studie, under kapitlet ”Pressad ekonomi sänker dagstidningarnas kommunbevakning”, drar Jonas Ohlsson kopplingar mellan kommunbevakningen och strukturförändringarna på den svenska tidningsmarknaden, där ett fåtal större lokaltidningskoncerner dominerar sina respektive fokusregioner, som i många av fallen hänger ihop geografiskt. Mittmedia har erövat tidningsutgivningen i norra Sverige (Ohlsson, 2016:34). I studien framgår det att Mittmedia-regionen har haft den näst största nedgången i kommunbevakning mellan 2013 och 2016, av de åtta indelade koncernregionerna. Antalet artiklar med kommunpolitisk anknytning har minskat med 20 procent i Mittmedias region under de åren. I regionens kommuner där koncernens huvudredaktioner finns belägna är minskningen något mindre än den totala siffran, 15 procent, men i övriga kommuner något högre, 22 procent (Ohlsson, 2016:35).

Jonas Ohlsson kopplar resultaten till ekonomiska faktorer. Eskilstuna-Kurirens region har försämrats mest när det gäller kommunpolitisk bevakning under den studerade perioden, följd av Mittmedias och Stampens region. Det är tre koncerner som under samma period har lidit av ekonomiska bekymmer (Ohlsson, 2016:38). Enligt Ohlsson blir sambanden mellan mängden kommunbevakning och medieägarnas finansiella utveckling ännu påtagligare när man tittar på den region som ekonomiskt stabila Västerbottens-Kurirens Media är huvudsaklig aktör i. Där har den kommunpolitiska bevakningen ökat med 13 procent mellan 2013 och 2016, och hela 23 procent i de kommuner där huvudredaktionen inte är stationerad (Ohlsson, 2016:38). Värt att återigen poängtera är att resultaten i Mediestudiers årsbok 2015/2016 är direkt kopplade till lokalpolitiskt innehåll snarare än lokalt innehåll. Där finns en skillnad som är viktig att ha med sig in i vår uppsats, även om resultaten om den kommunpolitiska bevakningen är intressanta i sig.

Även rapporten *Landsbygd i medieskugga* av Gunnar Nygren och Kajsa Althén är värd att beröra när det gäller tidigare forskning om lokalt utbud och hur medieföretagen sparar pengar och effektiviserar sina redaktioner. Redigeringsnav och webbredaktioner är typiska exempel på hur företagen försöker kostnadseffektivisera det journalistiska arbetet (Nygren & Althén, 2014:28). Nygren och Althén menar att lokala politiker betar sig annorlunda om de vet att de kan bli granskade av lokala medier. De sköter sig bättre helt enkelt. Vem ska i framtiden kontrollera diariet hos kommunerna när inga lokala redaktioner har resurser? Vem ska granska politikerna? Det här är naturligtvis en intressant och väsentlig aspekt när det gäller lokaljournalistiken och hur den har utvecklats, och vi kan använda oss av delar av rapporten när vi genomför vår studie. Delvis med anledning av tidigare nämnda förskjutning på mediemarknaden, där företagen i allt större utsträckning tar beslut utifrån ekonomiska aspekter snarare än politiska (Ots, 2012 A:118).

2.3.1 STUDENTUPPSATSER

Det finns även flera kandidatuppsatser som behandlar lokalt innehåll med demokratiska och medieekonomiska utgångspunkter och som drar uppenbara paralleller till ägarkoncentration. Vi ser likheter med framför allt tre av dem, som alla har undersökt hur tidningsfusioner påverkat de inblandade tidningarnas lokala material.

I uppsatsen *Vad händer när två blir till en? En kvantitativ innehållsanalys av konsekvenser för lokaljournalistiken efter tidningsfusionen i Karlskoga* skriver författarna Elina Haimi, Emelie Nordh och Kattis Sundén om hur två lokaltidningars sammanslagning påverkat dess innehåll. I huvudsak har författarna fokuserat på vad tidningarna skriver om, vilka som representeras, hur lokalt innehållet är och hur många journalister som deltar, efter att tidningarna slagits ihop och jämför sedan detta med hur innehållet såg ut innan sammanslagningen (Haimi & Nordh & Sundén, 2013:21–22). Haimi, Nordh och Sundén hittar skillnader i hur den lokala rapporteringen ser ut, dock är skillnaderna större beroende på vilka ämnen det gäller och speciella platser (Ibid:44). Författarna har även intervjuat NWT:s vd, den koncern tidningarna nu ingår, som inte anser att materialet har förändrats. Då vår uppsats har vissa likheter med den studien är det relevant att jämföra våra resultat med slutsatserna som dras i *Vad händer när två blir till en?* (Ibid:43). Eftersom vi riktar fokus mot Mittmedia blir det även intressant att se hur skillnaderna mellan mediehusen kan se ut.

I likhet med föregående undersöker uppsatsen *Flykten från landsbygden – en kvantitativ innehållsanalys av mångfalden i det lokala nyhetsmaterialet i Arbetarbladet och Gefle Dagblad* vad som skett med innehållet efter en tidningsfusion. Även här har fokus legat på mångfald och ägarkoncentration, men det centrala i uppsatsen är att två konkurrerande tidningar slagits samman i samma koncern. Författarnas resultat visar att innehållet i Gefle Dagblad allt mer behandlar utgivningsorten, medan Arbetarbladets innehåll är oförändrat när det kommer till geografisk spridning. Rent ämnesmässigt är innehållet sig likt efter fusionen men allmänheten som aktör är allt mer förekommande (Berg & Johansson & Ramirez Franzén, 2013:41).

En liknande undersökning görs i *Efter fusionen – En studie av innehållet i Helsingborgs Dagblad, Nordvästra Skånes Tidningar och Landskrona Posten nio år efter sammanslagningen*, där två konkurrerande tidningar gick samman för att skapa tre titlar. Uppsatsen är en sorts uppföljning på *Den skånska modellen* som vi tidigare har nämnt. Kortfattat möts två tidningsfamiljer i konkurrensen mot Bonnier och utöver de två ursprungliga tidningarna skapar man en tredje: Landskrona Posten (Gund & Embertsén, 2009:1). Författarna ser att innehållet i tidningarna förändras över tid, med fler myndighetspersoner som aktörer i artiklarna. Man ser också att många av artiklarna går igen i alla titlar. Detta menar man kan vara en effekt av dålig ekonomi. Slutsatsen som dras är att de två tidningar som blev tre i stort sett har blivit till en och samma tidning (Gund & Embertsén, 2009:40–41). På flera sätt påminner uppsatsen om den vi skriver, med undantagen att vi kommer att använda oss av fem tidningar från en annan mediekoncern och se till årtal innan fusionen. Likt Victoria Gund och Johanna Embertsén använder vi oss av teorier som rör både mångfald och ägarkoncentration, men i en lite annan form och utsträckning. Vi tar inte ett lika omfattande grepp om mångfald och lägger istället större vikt vid lokaljournalistikens demokratiska roll.

3. METOD OCH MATERIAL

Som tidigare nämnt är syftet med den här studien att undersöka hur utbudet av lokal och regional journalistik har förändrats över tid med fokus på lokala dagstidningar, samt hur förändringen ser ut i olika avdelningar av tidningarna.

För att undersöka det har vi valt att använda oss av en kvantitativ innehållsanalys, eftersom vi är ute efter en bredare bild av förändringen över tid snarare än att fördjupa oss i enstaka fall. En kvantitativ metod ger oss möjlighet att samla in en stor mängd data och behandla ett brett underlag för att sedan analysera och dra slutsatser utifrån det (Esaiasson, Giljam, Oscarsson, Towns, Wängnerud, 2017:198–202). I utformningen av vår kvantitativa metod har vi gjort ett antal urval och avgränsningar som är anpassade efter studiens syfte och tidsram.

3.1 URVAL OCH AVGRÄNSNINGAR

Innehållsanalysen fokuserar på fem tidningar som har funnits under hela den utvalda 20-årsperioden och som under perioden har placerats under samma ägare. Urvalet har gjorts i fyra olika steg, som vi ska redogöra för nu.

3.1.1 EN TIDNINGSKONCERN

Det första steget av urval vi har gjort är att koncentrera studien till en och samma tidningskoncern. Istället för att väga tidningar med olika ägarkoncerner mot varandra ville vi ta ett större och djupare grepp om tidningar med gemensam ägare, eftersom de tidningarna har en liknande historia och angränsande geografiska bevakningsområden. Om vi hade valt tidningar med olika ägare hade analysen blivit spretigare och det hade krävt fler aspekter att väga in i jämförelsen av siffrorna.

Valet av koncern är baserat på storlek, i fråga om upplaga och antal tidningstitlar. Mittmedia är Sveriges största lokaltidningskoncern och äger totalt 28 lokaltidningar (Mittmedia, 2017). Dessutom sade koncernen upp 161 journalisttjänster mellan 2004 och 2014 (Nygren och Althén, 2014:27) samt stängde ned 21 lokalredaktioner under samma period (Ibid:29). Statistik som gör fallet Mittmedia särskilt intressant när det kommer till utbudet inom lokal och regional journalistik.

3.1.2 FEM TIDNINGAR

Inom ramen för Mittmedia har vi valt att fokusera på de sex tidningar som fanns med vid uppstarten av Mittmedia, 2003. En av dem, Tidningen Ångermanland, har senare valts bort. Eftersom den inte skapades i sin nuvarande form förrän 2000 är det inte möjligt att genomföra en analys för året 1996. Därför är de fem undersökta tidningarna: Arbetarbladet, Gefle Dagblad, Ljusnan, Sundsvalls Tidning och Örnsköldsviks Allehanda. Tidningarna har genomgått koncernbildningen samtidigt, vilket ger oss en kontinuitet i jämförelsen mellan årtalen och tidningarna.

I tabell 3.1 finns en översikt över tidningarnas upplagesiffra (per vecka) för 2016 samt den procentuella minskningen från 2015.

Tabell 3.1 - De undersökta tidningarnas upplaga 2016, utgivningsdagar och minskad upplaga från 2015 (absoluta tal, procent)

Tidning	Utg/v	Upplaga	Minskning (procent)
Arbetsbladet	7	13 400	12,4
Gefle Dagblad	7	17 300	10,4
Ljusnan	6	8 200	9,9
Sundsvalls Tidning	7	23 300	11,1
Tidningen Ångermanland	6	13 100	7,7
Örnsköldsviks Allehanda	6	12 000	4,8

Kommentar: 1) Utg/v avser utgivningsdagar per vecka. Samtliga tidningar ges ut 6 dagar, och tre tidningar har söndagsbilaga. 2) Minskningen anger hur mycket upplagan gått ned från tidigare år.

Källa: TS Mediefakta 2016, Kundservice, Mittmedia AB (telefonintervju), 2017-03-24

3.1.3 TRE NEDSLAG

Varje tidningstitel har studerats i tre nedslag: 1996, 2005 och 2016. Årtalen är anpassade efter tidpunkten för koncernbildningen (2003) och att studera dem ger en bild av hur tidningarnas lokala och regionala utbud såg ut innan koncernbildningen, kort efter koncernbildningen och långt efter. Den ursprungliga tanken var att göra analysen med tio års mellanrum, men eftersom 2006 var ett valår innebär det en risk för avvikelser i rapporteringen. Tidningarna är studerade under två slumpvis utvalda sexdagarsveckor per år – en på våren och en på hösten. Vi valde att exkludera semestertider i urvalet av veckor, eftersom semesterveckor riskerar att vara atypiska från resten av kalenderåret (Esaïsson et al., 2017:164–165). Under våren 1996 krockade den slumpvis valda urvalsveckan med påsken, varpå vi kodade den nästkommande veckans tidningar istället. De slutgiltiga datumen för de tre årtalen blev följande:

1996: 15/4 – 20/4 och 4/11–9/11

2005: 11/4 – 16/4 och 7/11–12/11

2016: 11/4 – 16/4 och 7/11–12/11

3.1.4 ANALYSENHETERNA

I ett fjärde urvalssteg avgränsade vi vilka artiklar som skulle inkluderas i undersökningen. Utgångspunkten var att studera redaktionellt material, alltså artiklar skrivna av journalister. Insänt material och debattartiklar skrivna av exempelvis politiker har därmed valts bort. Även en hel del familjematerial föll bort av den anledningen. Ledare, krönikor, nyheter av alla dess slag och fördjupade reportagetexter har alltså kodats. Artiklar skrivna av nyhetsbyråer, frilansjournalister, tidningens egna lokalreportrar och centralredaktionens medarbetare har kodats utan att vi gjort någon skillnad på dem. Innehållsanalysen innefattar alltså allt redaktionellt material.

Vi valde att prioritera mängden tidningar och att därför exkludera bilder som specifik kodningsvariabel. Att undersöka hur stor del av tidningarnas bilder som har en lokal och regional arena hade passat vårt syfte, men det hade medfört en tyngre arbetsbelastning som hade tvingat oss att dra ned på antalet kodade tidningar och analysenheter. Dessutom är det ibland svårt att bedöma vilken arena en bild utspelar sig på. Inte sällan används arkivbilder och genrebilder som är svårbedömda huruvida en bild är lokal, nationell, internationell eller en blandning. Däremot ser vi bilden som en del av artikeln och tar den i beaktning när vi bedömer vilken arena den utspelar sig på. Även specialbilagor som uppenbart går utanför tidningens dagliga material och som klarligen produceras av någon annan än tidningens egna reportrar har vi valt att exkludera. Specialbilagor som främst innehåller artiklar skrivna av nyhetsbyråer eller frilansreportrar har alltså inte kodats. Det har däremot sportbilagor gjorts, såvida det dagliga sportsliga innehållet har varit placerat där.

3.2 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH GENOMFÖRANDE

Till att börja med säkerställde vi att det fordrade studieunderlaget faktiskt fanns att tillgå. Det webb-baserade mediearkivet Retriever innehåller tidningarna för höst och vår 2016, och tidningar från de två tidigare åren (1996 och 2005) fann vi i mikrofilmarkivet på Samhällsvetenskapliga biblioteket i Göteborg.

I utformningen av kodschemat utgick vi från tidigare studiers kodscheman men anpassade variablerna efter den här studiens syfte. De studier som vi tog inspiration från var *Mediestudiers årsbok 2015/2016*, samt kandidatuppsatserna *Flykten från landsbygden* och *Efter fusionen*. De två senare hänvisar i sin tur till det kodschema som Alström och Nord använder i *Den skånska modellen*.

Tidningarna kodades i statistikbehandlingsprogrammet SPSS, där vi fyllde en datamatrix med analysenheter. Varje analysenhet är lika med en kodad artikel. Kodningen har utgått från kodschemat och tillhörande kodinstruktioner, som vi ska gå närmare in på nu.

3.3 OPERATIONALISERINGAR

För att undersöka hur de fem tidningarnas lokala och regionala utbud har förändrats över den utvalda 20-årsperioden konstruerade vi ett kodschema som består av sex variabler. Här ska vi redogöra för operationaliseringen av de variabler vi använder i resultatframställningen och analysen. Variablerna *Sida* och *Artikelstorlek* använder vi oss inte av i resultatframställningen, men det har varit användbara variabler när vi behövt gå tillbaka och kontrollera kodade analysenheter. Centrala variabler när det kommer till studiens syfte är *Tidning*, *Datum* (årtalet) och främst *Avdelning* och *Arena*.

Under *Tidning* och *Datum* har vi angett vilken av de fem tidningarna som respektive artikel är publicerad i och vilket datum.

Under *Avdelning* kategoriserar vi varje artikel med den avdelning av tidningen som respektive artikel är placerad under. Avdelningarnas namn är inte identiska från tidning till tidning och stämmer inte alltid ordagrant överens med vår valda titel på respektive avdelning, men avdelningar med namn som är tydligt kopplade till vår valda avdelningstitel kodade vi under den kategorin. Exempelvis är avdelningsnamnen ”Opinion” och ”Politik” kategoriserade under vår avdelningstitel *Ledare*. Artiklar under avdelningar som inte har

kunnat placeras in under våra utvalda avdelningskategorier är kodade som *Övrigt*. ”Reportage” och ”Resor” är exempel på sådana avdelningsnamn. När vi bestämde vilka titlar som kodschemat skulle utgå från skummade vi först igenom några exemplar av de fem tidningarna för att bilda oss en uppfattning om deras utformning.

När det gäller variabeln *Arena* har vi utgått från sju kategorier. Artikelns arena handlar om var den utspelar sig. Nu ska vi gå in närmare på operationaliseringen av den variabeln. *Lokala nyheter* representeras av nyheter som utspelar sig inom kommungränsen för respektive tidnings utgivningsort. När det gäller utgivningsorter krävs det en tydlig definition, och vi valde att låta tidningarna själva ange vilka kommuner som ingår i deras bevaknings- och utgivningsområde. De lokala områdena för de tidiga åren 2005 och 1996 är definierade utifrån vilka orter som tidningens lokalredaktioner var placerade det året. De här kommunerna bedöms som lokala för respektive tidning:

Arbetsbladet: Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby, Tierp.

Gefle Dagblad: Gävle, Sandviken.

Ljusnan: Bollnäs, Ovanåker, (Söderhamn 1996 och 2005).

Sundsvalls Tidning: Sundsvall, Timrå, Ånge.

Örnsköldsviks Allehanda: Örnsköldsvik.

Om artikeln utspelar sig utanför de angivna kommunerna kodas den som *Regional*, som sträcker sig till gränsen för länet. I våra fall rör det sig om Gävleborg (Arbetsbladet, Gefle Dagblad och Ljusnan) och Västernorrlands län (Sundsvalls Tidning och Örnsköldsviks Allehanda). De artiklar som utspelar sig utanför länets gränser men innanför Sveriges har kodats som *Inrikes*. Om de utspelar sig utomlands har de kodats som *Utrikes*.

Vissa artiklar utspelar sig inte på en lokal arena men har ändå lokal förankring i form av aktörer med anknytning till en lokal kommun. Vi vill se om det går att se någon förändring även när det gäller den typen av artiklar, som också kan betraktas som ”lokala” i viss mån, trots att de inte utspelar sig på tidningens lokala arena. Därför har vi använt tillägget ”med lokalvinkling” till de artiklar som utspelar sig på en regional, inrikes eller utrikes arena men innehåller lokala aktörer. Om artikeln utspelar sig i tidningens hemmahörande län och har en lokal vinkling har den kodats som *Regional med lokalvinkling*. Även in- och utrikesartiklarna har vi alltså kodat som lokalvinklade om de innehåller lokala aktörer. Artikelns har en lokalvinkling om dess aktör/-er är lokalt förankrad/-e. De artiklar som faller utanför ovanstående har kodats som *Inrikes* om de utspelar sig i Sverige, och *Utrikes* om de går utanför landets gränser.

Eftersom alla artiklar inte är möjliga att kategorisera enligt ovanstående har vi lagt till en kategori som heter *Okodbar*. Där ingår artiklar som saknar en tydlig arena och kan utspela sig inom vilket område som helst. Detta är i synnerhet recensioner och konsumentmaterial, men även krönikor och liknande som inte uppfyller kraven för någon av de andra kategorierna.

3.3.1 REDAKTIONERNAS SAMMANSÄTTNING

För att genomföra operationaliseringen och sedermera kodningen på ett korrekt vis behövs en grundläggande förståelse för hur tidningarnas redaktioner ser ut och var de finns. Vi tog

kontakt med respektive tidnings ansvariga utgivare som fick besvara fyra frågor om redaktionerna och deras bevakningsområde. Dels för att, som tidigare nämnt, definiera vad som bedöms som lokalt material för tidningarna men också för att öka våra kunskaper om tidningarna inför kodningen. Följande fyra frågor skickade vi till de ansvariga utgivarna:

1. Vilka kommuner bevakar ni?
2. I vilka kommuner ges tidningen ut?
3. Var produceras det huvudsakliga materialet och var finns era lokalredaktioner?
4. Hur många arbetar på redaktionen?

Sundsvalls Tidning och Örnsköldsviks Allehanda (och Tidningen Ångermanland) har gemensam ansvarig utgivare och chefredaktör. Totalt har de tre tidningarna 69 medarbetare, fördelade på sex redaktioner som är utspridda över de sju kommuner som tidningstrion bevakar. Undantaget är Timrå, vars redaktion har blivit förflyttad till Sundsvall av geografiska skäl. Till den totala siffran tillkommer sporten, som består av nio journalister i Västernorrland med lokalt fokus, och ytterligare fem som arbetar övergripande för hela Mittmedia. Kulturen ingår inte heller i ovanstående siffror och på lokal nivå finns det två kulturredaktörer i Västernorrland (mailintervju, Karin Näslund, ansvarig utgivare ST, TÅ, ÖA, 2017-04-06).

Ljusnan har en redaktion på 14 personer som jobbar från Bollnäs. Tidigare hade Ljusnan även en lokalredaktion i Ovanåker, där tidningen ges ut, men denna är sedermera nedlagd (mailintervju, Tomas Froms, ansvarig utgivare Ljusnan, 2017-04-06).

Arbetarbladet ges ut i sex kommuner som de bevakar: Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Tierp. Redaktionen består av 24 personer som arbetar på två olika redaktioner belägna i Sandviken och Gävle (mailintervju, Helena Nyman, ansvarig utgivare Arbetarbladet, 2017-04-10).

Gefle Dagblad bevakar och ges ut i fyra kommuner: Gävle, Sandviken, Hofors och Ockelbo. Det huvudsakliga redaktionella materialet produceras på tidningens redaktion i Gävle. Redaktionen består av 30 medarbetare, varav en av dem är stationerad på tidningens redaktion i Sandviken. ”Men fler än så har Sandviken som bevakningsområde”, understryker GD:s chefredaktör Anna Gullberg. Tidningen jobbar tätt ihop med Arbetarbladet och Anna Gullberg klargör att Arbetarbladet har mer fokus på kommunerna runtomkring Gävle. Det är kommuner som GD också bevakar men inte i samma utsträckning som Gävle. Hon förtydligar också att det är viktigt att ha koll på områdets geografi och de stora avstånd som finns mellan orterna (telefonintervju, Anna Gullberg, ansvarig utgivare Gefle Dagblad, 2017-04-13).

Värt att betona är att Mittmedias samtliga tidningar sedan 2015 redigeras av ett redigeringsnav i Sundsvall. Navet består av cirka 30 medarbetare. På centralredaktionen i Sundsvall finns även en nattredaktion på sex personer som arbetar för samtliga Mittmedias tidningar. Slutligen har Mittmedia två mindre TV-redaktioner som servar hela koncernen, dessa består av tre personer i Sundsvall och tre i Falun (mailintervju, Karin Näslund, ansvarig utgivare ST, TÅ, ÖA, 2017-04-06).

3.4 VALIDITET OCH RELIABILITET

Validitet är ett centralt ord när det gäller forskningsstudier. Kort sagt går det ut på hur man ”översätter” det teoretiska till en operationell nivå, frånvaro av systematiska fel samt att man faktiskt mäter det man påstår att man mäter. Har den operationaliserats på ett adekvat sätt gör den det – har den inte operationaliserats tillräckligt bra är validiteten dålig (Esaiasson et al., 2017:58). För att få god validitet finns det ett antal knep man kan använda sig av. Ett av dem är att kopiera en tidigare operationalisering vilket är bra för att man på det sättet arbetar kumulativt och har mer etablerade forskare i ryggen (Esaiasson et al., 2017:59). Vi valde att hämta inspiration från flera tidigare studiers kodscheman men i slutändan gick vi ifrån det för att anpassa vårt kodschema efter vårt eget syfte och våra frågeställningar. Vi valde att delvis komponera ihop ett eget kodschema, som var inspirerat av främst *Den skånska modellen* och *Mediestudiers årsbok 2015/2016*.

För att borga för god validitet har vi försökt vara så tydliga som möjligt redan innan vi började koda. När vi definierade vad som skulle vara lokalt innehåll valde vi att låta redaktionerna själva bestämma det genom att kontakta dem och fråga vad de ser som sitt bevakningsområde och därefter utgått från det. Detta för att vi ansåg att det var det bästa sättet att definiera lokalt material och ge tidningarna en rättvis bedömning i vår undersökning snarare än att själva skulle försöka bedöma vad som är lokalt och inte utifrån påhittade geografiska mått. Därmed försökte vi på det sättet undvika systematiska fel inför kodningen av tidningarna. Vi skrev också ut listor med orter och byar som ingår i respektive tidnings bevakningsområde för att underlätta för oss när vi kodade. Bergsåker är ett exempel på en liten ort som ligger i Sundsvalls kommun och som därmed räknas in i det lokala materialet för Sundsvalls Tidning.

Vi har genomgående varit tre kodare av praktiska skäl. Idealiskt sett vill man koda tillsammans för att undvika systematiska fel och egna tolkningar (Esaiasson et al., 2017:64). Utformandet av kodschemat talar dock till vår fördel i det här fallet då det lämnar lite utrymme för egna tolkningar. Variabler som vilken dag, i vilken tidning eller i vilken avdelning en artikel är publicerad lämnar inget utrymme för subjektiva bedömningar. Den enda variabeln där risk för olika tolkningar skulle kunna förekomma är om artiklarnas storlek men i slutändan valde vi att inte använda oss av den i vårt resultat vilket gör den helt överflödigt för undersökningen.

Däremot kan tidningarna ha haft annorlunda bevakningsområden 1996 än 2016 med tanke på att många lokala redaktioner har lagts ner. Vi resonerade oss fram till att det blir för otydligt av oss om vi ska ändra område år för år och att det kan bli svårt att ta reda på vad som räknades som lokalt material 1996. Detta innebär att felaktigheter kan förekomma vad gäller vårt kodade material 1996 och 2005, men samtidigt tror vi att den stora mängden insamlad data bidrar till att dessa felaktigheter inte kommer att påverka resultatet i en tillräckligt hög utsträckning för att vårt resultat ska bli missvisande.

Om validiteten handlar om hur vi har valt att operationalisera teorin kan man säga att reliabiliteten handlar om att undvika slarvfel när vi väl använder vårt mätverktyg (Esaiasson et al., 2017:64). För att säkerställa en hög reliabilitet bör man idealiskt sett göra ett reliabilitetstest. Anledningen är att det finns en risk för systematiska fel när man kodar. Saker som trötthet, missförstånd eller slarv är mänskliga faktorer som man bör ha i åtanke när man

går igenom sitt kodade resultat (Esaiasson et al., 2017:64–65). Vår ursprungliga tanke var att vi skulle göra ett sådant test men på grund av tidsbrist har vi inte haft någon möjlighet att göra testet. Vi har dock gjort ett antal slumpmässiga stickprov där vi har kodat om dagar i efterhand och sett att de slumpmässigt kontrollerade analysenheterna har varit korrekt kodade. Vi inser givetvis att ett riktigt reliabilitetstest hade varit att föredra men det fanns helt enkelt ingen tid för oss att utföra detta. Ett uteblivet reliabilitetstest drar ner studiens generella reliabilitet men som vi redan har nämnt har våra variabler lämnat litet uttryck för egna tolkningar samtidigt som vi faktiskt har gjort ett antal stickprov i vår stora mängd data. Är det så att det har blivit någon enstaka miss är det liten risk att det påverkar slutresultatet. I analysen av vårt resultat finns det ingenting som tyder på att några siffror skulle vara felaktiga av systematiska skäl.

4. RESULTAT

Här följer resultatet av den kvantitativa undersökningen som vi har genomfört. Då uppsatsen svarar till att visa förändring över tid kommer fokus i resultatpresentationen hamna på att visa samtliga årtal i varje tabell/figur. I stora drag är tanken att resultatpresentationen följer samma ordning som våra frågeställningar. Resultaten som kommer att presenteras i det här kapitlet gäller i de allra flesta fall procentuella andelar, för att resultaten ska vara jämförbara.

De undersökta tidningarna är Arbetarbladet, Gefle Dagblad, Ljusnan, Sundsvalls Tidning och Örnsköldsviks Allehanda. Vi har undersökt tidningarnas lokala innehåll åren 1996, 2005 och 2016. Samtliga tidningar har granskats två sexdagarsveckor under de givna åren, en vecka på våren och en på hösten.

4.1 EN ÖVERGRIPANDE BILD

Totalt är det alltså fem olika titlar som har kodats, sex dagar i veckan och två gånger om året. Det ger oss 60 tidningar per år, totalt 180 tidningar över tre år. Dessa 180 tidningar innehöll totalt 13 127 analysenheter, vilket motsvarar ungefär 73 olika analyser per tidning och dag. Det fördelade sig över tidningstitlarna enligt tabell 4.1:

Tabell 4.1 - Totalt antal analyserade enheter fördelade på de fem undersökta tidningarna (procent)

Tidning	Analysenheter (N)	Procent
Arbetarbladet	2 705	20,6
Gefle Dagblad	2 942	22,4
Ljusnan	2 139	16,3
Sundsvalls Tidning	3 365	25,6
Örnsköldsviks Allehanda	1 976	15,1
Totalt	13 127	100

Kommentar: Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal.

Resultatet visar i tabell 4.1 är att analysenheterna är avsevärt mycket högre på Sundsvalls Tidning, medan det är märkbart mindre på Örnsköldsviks Allehanda. En förklaring till detta kan möjligen vara hur stora de geografiska områden tidningarna är avsedda att täcka, samt hur många personer som bor där. Sett till befolkning bor det nästan dubbelt så många i Sundsvall som det gör i Örnsköldsvik, varför vi också ser att ökningen av analysenheter är rimlig när det kommer till Sundsvalls Tidning. Arbetarbladet och Gefle Dagblad har ett ganska jämnt antal analysenheter, vilket är rimligt med tanke på att de båda är Gävletidningar. Viktigt att komma ihåg är att Arbetarbladet har ett utgivningsområde som även omfattar fem gränsande kommuner. Trots detta är materialet mindre i omfattning.

4.2 EN HALVERAD TIDNING

Om man bortser från tidningstitel och i stället ser på materialet uppdelat på de utvalda årtalen går det att se en annan tydlig skillnad. Som resultaten visar i tabell 4.2 är det väldigt jämnt fördelat under de två tidiga årtalen 1996 och 2005, medan analysenheterna minskar kraftigt under 2016. Det analyserade materialet utgör under det sista mätningåret 21,4 procent av hela mätningen, medan de tidiga åren står för nästan det dubbla vardera.

Tabell 4.2 - Totalt antal analysenheter uppdelat på årtal (procent)

Årtal	Analysenheter (N)	Procent
1996	5 182	39,5
2005	5 140	39,2
2016	2 805	21,4
Total	13 127	100

Kommentar: Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal.

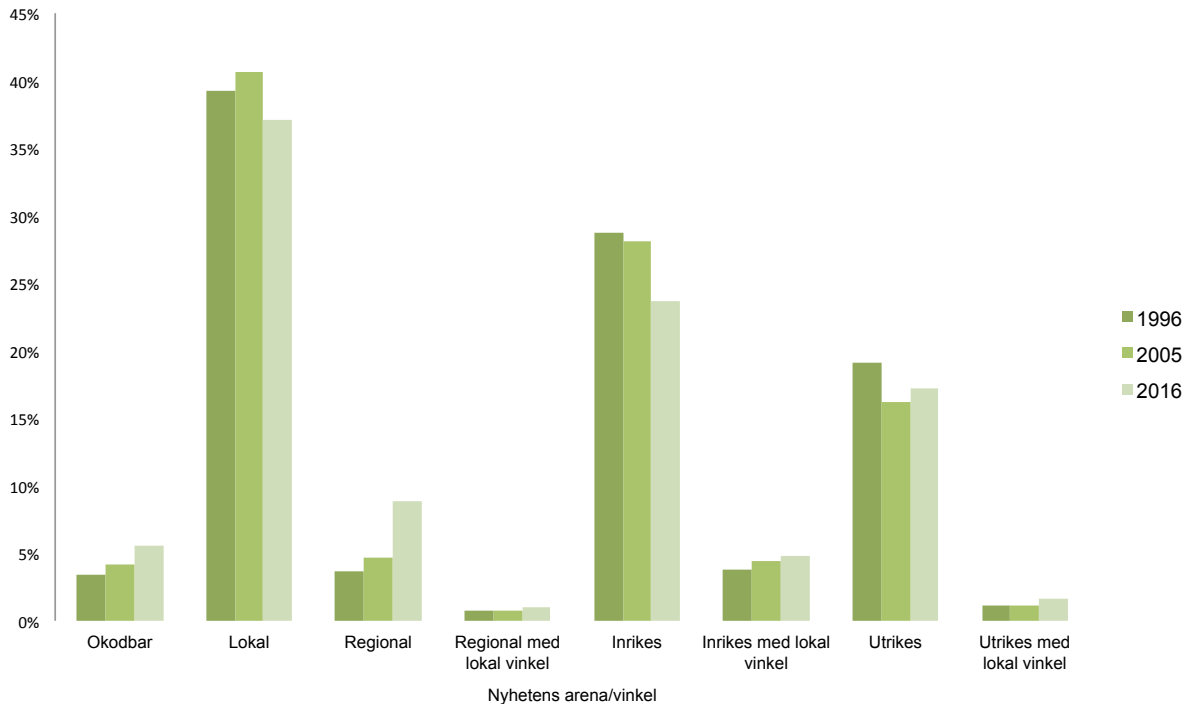
En förklaring till detta kan vara att flertalet av de analyserade tidningarna var i fullformat under 90-talet, vilket innebär att de var avsevärt mycket större. Ett mönster vi kan se i det insamlade materialet är att tidningssidorna under 2016 oftast inte innehöll fler än 2 artiklar: en större och en mindre. I stort sett enda undantaget var in- och utrikessidorna som oftast innehöll flertalet kortare notiser. Under 2005, och i synnerhet 1996, innehöll en sida uppemot 20 olika analysenheter.

Slutligen är det mycket luftigare i tidningarna under det sista analysåret till skillnad mot de två tidigare årtalen. Under 1996 och 2005 verkar det inte ha funnits samma struktur i hur materialet var placerat på sidorna, vilket kan förklaras med att sidorna i dagsläget är mallade för att kunna redigeras smidigt. Mittmedia har, som vi tidigare nämnt, ett centraliserat nav för sin redigering.

4.3 EN GANSKA LOKAL TIDNING

Vår första frågeställning syftar till att svara på hur det lokala materialet förändrats i de undersökta tidningarna under tre givna årtal. Även om analysenheterna är nästan halverade det sista undersökningsåret jämförs materialet genom att se på helheten och därefter jämföra arenornas procentuella andelar. Det vill säga, procenten lokalt material under 1996 vägs mot procenten lokalt material 2005 och samma sak för 2016. Med det sagt, tror vi det är viktigt att bära med sig att vi diskuterar andelar under den här resultatpresentationen. Även om de procentuella andelarna många gånger ser jämna ut, är analysenheterna halverade under 2016. Resultatet visas enligt figur 1 nedan.

Figur 1 - Det totala innehållets geografiska arena/vinkel (procent)

Kommentar: 1) Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Okodbar i ovanstående figur är de artiklar som saknar en angiven arena och kan utspela sig och/eller handla om vilket område som helst. **3)** N = 13 127

I figur 1 visar resultatet att tidningarnas lokala material håller en ganska jämn nivå. Ser man bara till den stapel som anger det direkt lokala, andra från vänster, blir det tydligt att 2005 var det år då man skrev allra mest om lokala händelser. Därefter kommer 1996 och slutligen 2016.

Vår andra frågeställning syftar till att svara på skillnaden i det regionala materialets utbud. Resultatet visar i figur 1 att det regionala materialet har ökat avsevärt under de analyserade åren. Tiden mellan 1996 till 2005 ser vi att andelen regionala artiklarna ökar, för att sedan fördubblas mellan 2005 och 2016. Exakt vad detta beror på kan vi inte svara på, men av undersökningens material framgår det att inrikesartiklarna minskar med ungefär samma storlek under samma period.

Slutligen kan vi se också en marginell ökning på samtliga tre kategorier med icke-lokal arena men som har en lokal vinkel. Dessa kategorier utgörs av framför allt av artiklar som utspelar sig på annan ort/land men där man vinklat det på lokal person eller liknande.

4.4 SKILLNADER MELLAN TIDNINGARNA

På det stora hela ser det alltså ut som om tidningarna har ungefär lika stor andel lokalt material genom alla tre undersökningsåren. En siffra som är sann för samtliga tidningars samlade material, men när vi i stället ser till varje tidning individuellt blir resultatet ett annat. För att göra resultatet hanterbart är det begränsat till det direkt lokala materialet (*Lokal*) och uppdelat över de tre undersökta åren.

Tabell 4.3 - Andel lokala artiklar i de fem undersökta tidningarna, fördelat på de tre undersökta årtalen (procent)

Tidning	Andel lokalt material			
	1996	2005	2016	Genomsnitt samtliga år
Arbetarbladet	49,5	51,2	41,9	48,7
Gefle Dagblad	51,9	46,9	38,9	47,8
Ljusnan	32,6	38,0	28,5	33,8
Sundsvalls Tidning	27,8	34,7	43,1	34,2
Örnsköldsviks Allehanda	27,4	29,1	29,8	28,7

Kommentar: **1)** Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Genomsnittet för samtliga år anger endast den genomsnittliga andelen lokala artiklar per tidning. **3)** N = 5163

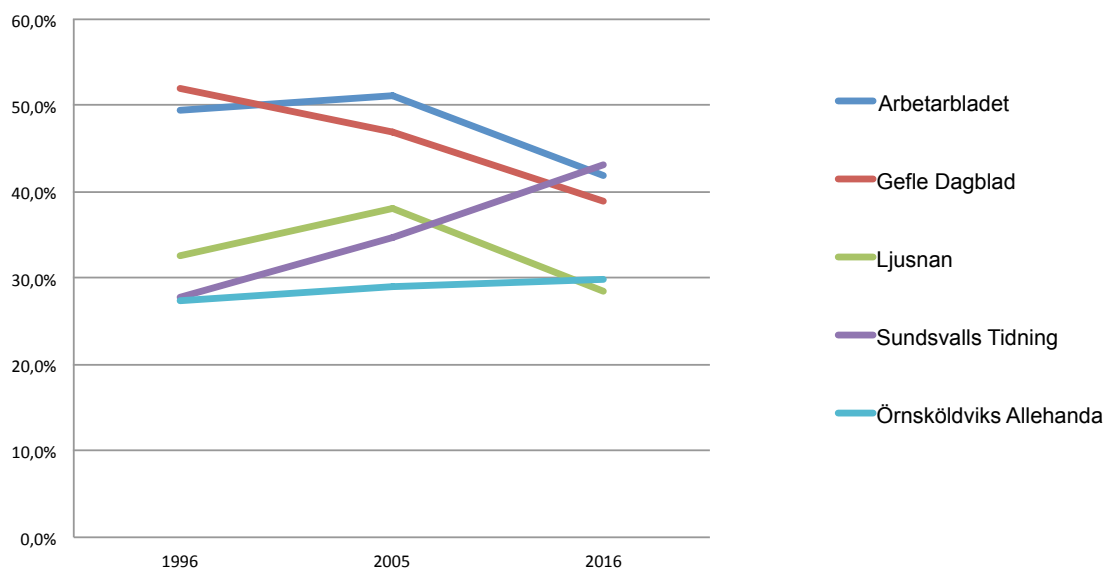
Resultatet tabell 4.3 visar att tre av tidningarna kraftigt minskat sin andel lokala artiklar de senaste tjugo åren. Tidningen Arbetarbladet, som har den högsta genomsnittliga andelen lokala artiklar, verkade till en början bli ännu starkare lokalt av sitt inträde i Mittmedia. Den ökning som syns mellan 1996 och 2005 minskar drastiskt efter detta och Arbetarbladet står för det näst största minskningen av det undersökta materialet. Den andra Gävle-tidningen, Gefle Dagblad, innehöll även den en stor andel lokala artiklar på nittioalet. Tidningen står sedan för den största minskningen av samtliga tidningar, ned från 51,9 procent till 38,9 procent. Ljusnan gör ungefär samma resa som Arbetarbladet, där man till en början går upp efter uppköpet, för att sedan tappa 9,5 procentenheter.

Både Sundsvalls Tidning och Örnsköldsviks Allehanda har däremot ökat i olika utsträckning. Den förstnämnda gör en kraftig, men jämn ökning över åren. Från 27,4 procent lokalt material 1996 visar innehållet på att innehålla 43,1 procent år 2016. Förändringar som delvis kan förklaras med att centralredaktionen ligger i Sundsvall, vilket vi kommer att beröra mer senare. Örnsköldsviks Allehanda ses även den göra en ökning, om än knapp.

En annan intressant aspekt av den här tabellen är det faktum att de tre tidningarna från Gävleborgs län (Arbetarbladet, Gefle Dagblad, Ljusnan) minskar i andel lokala artiklar, samtidigt som båda från Västernorrlands län (Sundsvalls Tidning, Örnsköldsviks Allehanda) ökar sitt lokala material. Vad detta beror på vet inte säkert, men en tänkbar förklaring kan ligga i redaktionella sammansättningar i länet. Hur man arbetar mellan tidningarna och hur mycket resurser som läggs på reportrar som arbetar för hela länet. Vi kommer att se närmre på det här i vår analysdel. Men exempelvis har Västernorrlands län två kulturreportrar, vilket kan påverka rapporteringen positivt.

De fem tidningarnas respektive förändring när det kommer till lokal förankring tydliggörs nedan i figur 2, som visar samma resultat som tabell 4.3. Här ser vi tydligt det lokala lyft som Sundsvalls Tidning har stått för, särskilt i kontrast till övriga fyra tidningar.

Figur 2 - Andel lokalt material 1996, 2005 och 2016 fördelat på tidning (procent)

Kommentar: 1) Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** N = 5163

I ovanstående figur träder ett annat mönster fram, även om det kan tyckas vara vagt. Mellan åren 1996 och 2005 gör både Arbetarbladet och Ljusnan en ökning av lokala artiklar, men detta går sedan ned mellan 2005 och 2016. Det går att se samma tendens hos Örnsköldsviks Allehanda, där tidningens lokala artiklar ökar mellan de två första undersökningsåren för att sedan stagnera mellan de två andra. Vi kan inte säga exakt vad detta beror på, men vi har tidigare talat om ägarkoncentrationens kort- och långsida effekter, och i vår undersökning ser resultatet ut att följa dessa teorier. I korta drag kan det förklaras med att koncernen markerar en fortsatt lokal satsning på kort sikt (från 2003 och framåt), för att visa sina läsare att det fortfarande är lokalt även om tidningen är ägt på annat håll. I det långa loppet däremot, minskar konkurrensen och därmed också ekonomiska motiv att bibehålla den lokala satsningen (Alström & Nord, 2003: 83).

4.4.1 DET REGIONALA MATERIALET

Vi har tidigare sett i figur 1 att de regionala artiklarna inledningsvis ökade, för att sedan dubblas under de två sista undersökningsåren. Precis som för de lokala artiklarna gällde det för helheten, där alla de undersökta tidningarnas material ingick. Kollar man närmre på vad resultatet visar för varje undersökt tidningstitel blir resultatet ett annat även här. Resultatet för det regionala materialet fördelade sig enligt tabell 4.4.

Tabell 4.4 - Andel regionala artiklar i de fem undersökta tidningarna, fördelat på de tre undersökta årtalen (procent)

Tidning	Andel regionalt material			
	1996	2005	2016	Genomsnitt samtliga år
Arbetsbladet	1,1	2,9	2,3	2,1
Gefle Dagblad	1,7	2,7	5,2	2,7
Ljusnan	9,6	11,3	21,4	12,9
Sundsvalls Tidning	4,8	2,9	4,2	3,9
Örnsköldviks Allehanda	2,8	6,5	14,5	7,3

Kommentar: 1) Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Genomsnittet för samtliga år anger endast den genomsnittliga andelen regionala artiklar per tidning.

I tabell 4.4 visar resultatet att alla tidningar utom Sundsvalls Tidning ökar sitt regionala material. Både Arbetsbladet och Gefle Dagblad gör blygsamma ökning, med 1,2 respektive 3,5 procentenheter under en tjugoförårsperiod. Ljusnan är i stället mycket mer regional redan från början, men ökar ännu mer under årens gång. Detta kan förklaras med att man skriver väldigt mycket om orter runt omkring, men anger inte dessa som sitt bevakningsområde. Örnsköldsviks Allehanda börjar lågt och slutar högt medan Sundsvalls Tidning gör på det stora hela en minskning. Det sistnämnda är troligen en effekt av det man i stället vinner på den lokala fronten.

4.5 I VILKEN DEL AV TIDNINGARNA ÄR FÖRÄNDRINGEN STÖRST?

Som vi konstaterat tidigare skiljer sig det lokala materialet en aning från tidning till tidning. Men vart sker den här förändringen?

Tabell 4.5 - Arena för de undersökta tidningarnas olika avdelningar. År 1996 (procent)

Avdelning	Arena								Totalt	
	Okodbar	Lokal	Regional	Regional+	Inrikes	Inrikes+	Utrikes	Utrikes+	Procent	N
Ledare/debatt	0,7	10,4	6,3		64,6	4,2	13,9		100	144
Nyheter	0,1	46,4	3,9	0,4	29,0	1,2	18,7	0,2	100	2996
Sport	0,4	27,1	1,9	1,7	25,8	11,9	27,5	3,9	100	1122
Kultur/nöje	25,8	38,1	2,0	0,3	16,5	2,0	14,3	1,1	100	357
Familj	2,5	50,0	2,5		42,5		2,5		100	40
Övrigt	14,1	32,3	7,1	1,3	31,7	3,1	9,4	1,0	100	523

Kommentar: 1) Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Tabellen avläses genom att först kolla avdelning, exempelvis Sport, och i listan till höger på samma rad se vart innehållet utspelar sig. **3)** Plustecknet efter Regional, Inrikes och Utrikes utläses *med lokal vinkel*. **4)** Tabellen gäller endast år 1996. **5)** N = 5182

Vår tredje frågeställning handlar om att se i vilken del av tidningen denna förändring skett. För att få en tydligare bild av vilket material i tidningen som står för den största förändring av lokalförankring är samtliga analysenheter indelade efter vilken del av tidningen de finns under. Vi kommer här att gå igenom varje analyserat år åt gången, för att sedan summera resultatet.

Resultatet i tabell 4.5 ovan visar tydligt att endast var tionde ledare och debattartikel handlar om det lokala området tidningen publiceras i. Vidare är nästan hälften av nyheterna lokala och en knapp tredjedel inrikes. Sporten håller sig jämn över lokal-, inrikes- och utrikesrapportering. Inrikes+ och Utrikes+ är även större här, vilket delvis beror på att sportevenemang och matcher ofta spelas på bortaplan för lokala lag. Här har även en hel del NHL-svenskar och golfproffs hamnat. Kultur/nöje har en väldigt stor del Okodbar, vilket till största del handlar om recensioner och liknande där det inte anges någon plats eller liknande knutet till texten. Texterna under Kultur/nöje är annars till största delen lokala, eller i 16,5 procent av fallen av inrikeskaraktär. Slutligen är Familj-sektionen centrerad till lokala och inrikes artiklar, vilket i huvudsak är reportage eller grattis-artiklar med personer från den lokala trakten eller kändare svenskar i allmänhet.

4.5.1 AVDELNINGARNAS ARENA UNDERSÖKNINGSÅRET 2005

I tabell 4.6 ser vi resultatet av samma undersökning från vårt andra undersökningsår 2005, där det har skett en hel del förskjutningar över arena och avdelning.

Tabell 4.6 - Arena för de undersökta tidningarnas olika avdelningar. År 2005 (procent)

Avdelning	Arena								Totalt	
	Okodbar	Lokal	Regional	Regional+	Inrikes	Inrikes+	Utrikes	Utrikes+	Procent	N
Ledare/debatt	2,4	7,1	6,3		57,1	4,0	22,2	0,8	100	126
Nyheter	0,3	49,7	5,7	0,5	26,2	1,5	16,0	0,2	100	2721
Sport	0,1	35,0	3,1	1,5	25,8	14,0	16,7	3,7	100	1068
Kultur/nöje	21,2	23,2	3,1	0,6	31,8	2,0	17,3	0,8	100	509
Familj	10,5	31,4	3,5	1,2	25,6	2,3	23,3	2,3	100	86
Övrigt	13,8	33,3	4,3	0,3	31,7	2,4	13,5	0,6	100	630

Kommentar: **1)** Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Tabellen avläses genom att först kolla avdelning, exempelvis Sport, och i listan till höger på samma rad se vart innehållet utspelar sig. **3)** Plustecknet efter Regional, Inrikes och Utrikes utläses *med lokal vinkel*. **4)** Tabellen gäller endast år 2005. **5)** N = 5140

I tabell 4.6 visar resultatet att sporten står för en stor ökning av sitt lokala material. Hela 7,9 procentenheter högre än det undersökta materialet 1996. Det regionala ökar med 1,8 procentenheter och inrikesmaterial som har en lokal vinkel är drygt två procentenheter. Kultur/nöje tappar stort i sin lokala rapportering, vilket återfinns i den stora ökning av inrikesmaterial som går att utläsa, nästan exakt det dubbla från 1996. Även utrikes gör en

ökning på tre procentenheter. Slutligen har siffrorna för Familj fördelat sig jämnare över kategorierna. Den stora skillnaden finns på det lokala familjematerialet, som minskar 18,6 procentenheter från första undersökningsåret. Familj-inrikes har även det rasat, men med lite lägre siffror; 16,9 procentenheter.

4.5.2 AVDELNINGARNAS ARENA UNDERSÖKNINGSÅRET 2016

Framme på det sista undersökningsåret ser vi resultatet i tabell 4.7. Återigen kan vi se att siffrorna ändras en del även om grundragen finns kvar.

Tabell 4.7 - Arena för de undersökta tidningarnas olika avdelningar. År 2016 (procent)

Avdelning	Arena								Totalt	
	Okodbar	Lokal	Regional	Regional+	Inrikes	Inrikes+	Utrikes	Utrikes+	Procent	N
Ledare/debatt	4,3	8,5	7,1	0,7	56,0	1,4	22,0		100	141
Nyheter	1,5	47,7	6,8	0,8	22,4	1,1	19,2	0,5	100	1332
Sport	0,2	36,0	12,8	2,3	14,7	16,0	11,9	6,2	100	564
Kultur/nöje	15,0	21,9	12,1	1,0	26,8	5,5	17,3	0,5	100	421
Familj	7,1	29,2	6,2		33,6	0,9	22,1	0,9	100	113
Övrigt	24,8	27,8	8,5		23,5	1,7	13,2	0,4	100	234

Kommentar: **1)** Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Tabellen avläses genom att först kolla avdelning, exempelvis Sport, och i listan till höger på samma rad se vart innehållet utspelar sig. **3)** Plustecknet efter Regional, Inrikes och Utrikes utläses *med lokal vinkel*. **4)** Tabellen gäller endast år 2005. **5)** N = 2805

Under 2016 förblev siffrorna för Ledare/debatt i stort sett oförändrade, med inrikes som är klart dominerande och en knapp ökning av det lokala materialet. Nyhetssidorna tappar två procentenheter i sin lokala rapportering och det dubbla på inrikesrapporteringen, vilket återfinns i ökningen av utrikes- (3,2 procentenheter) och regionalmaterialet (1,1 procentenheter). Sportavdelningen blir ännu mer lokal, och väldigt mycket mer regional (9,7 procentenheter). Under samma period har inrikessporten tappat 11,1 procentenheter och utrikes knappt fem procentenheter. Däremot har inrikesmaterialet ökat ännu mer på det lokalvinklade innehållet. Kultur/nöje är även den mer regional och ser ut att ha gjort samma resa som sporten, där det ökat med nio procentenheter. Däremot innehåller tidningarna en dryg procentenhet mindre lokalmaterial. Slutligen är Familje-sidorna starkare på inrikesfronten igen, efter att lokalrapporteringen minskat med 2,2 procentenheter.

4.5.3 AVDELNINGARNAS ARENA – SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis har det hänt mycket under ett spann av 20 år. Det kanske mest intressanta som går att utläsa i av ovanstående siffror är att det regionala materialet har ökat

kraftigt under de undersökta åren. En gradvis ökning vi kan se redan under 2005, men som blir desto mer påtaglig i analysmaterialet från 2016. Nyhetsmaterialet står inte för den största ökningen, utan det är främst under avdelningarna Sport och Kultur/nöje det har skett. Efter att tidningarna ingick i Mittmedia har Sport och Kultur/nöje fått en ökning av regionalt material med över 10 procentenheter.

Sporten har efter inträdet i koncernen också fått mer material som är av inrikes karaktär, men som har en lokal vinkel. Det är 2016 mer inrikessport med lokalvinkel, än vad det är ren inrikessport. Ingen av de andra tidigare åren kommer det i närheten av detta.

Det lokala nyhetsmaterialet står ganska stadigt kvar på sina knappa 50 procent, vilket visas i tabell 4.8. Något som är viktigt att komma ihåg när man läser ovanstående siffror är också att N=2805 under 2016, medan N=5182 under 1996. Så trots att materialet förblir lika lokalt under nyhetsavdelningen, är tidningen knappt hälften så omfattande.

Tabell 4.8 - Andel lokalt material i varje undersökt avdelning (procent)

Avdelning	År		
	1996	2005	2016
Ledare/debatt	10,4	7,1	8,5
Nyheter	46,4	49,7	47,7
Sport	27,1	35,0	36,0
Kultur/nöje	38,1	23,2	21,9
Familj	50,0	31,4	29,2
Övrigt	32,3	33,3	27,8

Kommentar: 1) Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** Tabellen visar hur mycket av varje avdelning som har lokal arena. **3)** N = 5163

4.6 UNDER VILKEN AVDELNING FINNS MATERIALET?

Slutligen har vi valt att kika närmre på vart i tidningen det mesta materialet finns. Detta är gjort genom att se mängden kodade analysenheter de tre åren och sedan kikat på hur de procentuella andelarna fördelat sig under varje avdelning. Den främsta anledningen till att vi även valt att kolla på dessa siffror är för att vi tycker att det säger något om hur man valt att disponera tidningens innehåll.

Tabell 4.9 som presenteras nedan är uppdelad i årtal (där lodräta avläsningar visar skillnaderna inom avdelningen år till år), och avdelning i tidningen tolkas lodrätt (där skillnader över samtliga avdelningar jämförs ett givet år).

Tabell 4.9 - De undersökta tidningarnas samlade material fördelat över avdelning och årtal (procent)

År	Avdelning						Totalt	
	Ledare/debatt	Nyheter	Sport	Kultur/nöje	Familj	Övrigt	Procent	N
1996	2,8	57,8	21,7	6,9	0,8	10,1	100	5 182
2005	2,5	52,9	20,8	9,9	1,7	12,3	100	5 140
2016	5,0	47,5	20,1	15,0	4,0	8,3	100	2 805
Samtliga år	3,1	53,7	21,0	9,8	1,8	10,6	100	13 127

Kommentar: 1) Baserat på två slumpvis valda veckor, för fem olika tidningar över tre bestämda årtal. **2)** För att se hur stor andel som publicerats under en viss avdelning avläses listan från årtalen och sedan summeras de åt höger. **3)** *Totalt* anger summan för raden.

Resultatet i tabell 4.9 visar tydligt att se att nyhetsdelen har minskat. Från 1996 till 2016 har tidningarna tillsammans minskat sin nyhetsdel med 10,3 procentenheter, vilket i stället verkar hamna under Kultur/nöje. En avdelning vi kan se växa gradvis med årtalen. Sportavdelningen är jämn under samtliga år, men en knapp minskning. Sporten står idag för en femtedel av tidningen och det ser den ut att ha gjort samtliga år vi undersökt. Avdelningen vi har valt att kalla Övrigt är det material som finns under vinjetter som går utanför de fem övergripande. Detta kan vara Reportage, Konsument eller liknande. Att andelen Övrigt minskar genom åren kan bero på att materialet helt enkelt samlas tydligare under de fem stora vinjetterna. Vår personliga uppfattning är att tidningarna är mer ordnade än vad de var innan, någonting vi tror kan bero på att tidningarna idag samredigeras och är ganska strikt mallade. De tidningar som undersökts från i synnerhet 1996 men även 2005 var desto mer oberäkneliga och inkonsekventa i sin kategorisering.

Sammanfattningsvis kan man säga att tidningarna förr innehöll en större andel nyheter och mindre kultur/nöje samt familj. Innehållet i tidningarna från 2016 har fördelat sig jämnare över vinjetterna, och innehåller fortfarande knappt 50 procent nyheter. Man har även mer ledare- och debattmaterial.

5. ANALYS OCH SLUTSATSER

I det här kapitlet kommer vi att gå igenom materialet från undersökningen i koppling till våra teorier och tidigare forskning för att försöka hitta förklaringar till de förändringar vi kan se, med utgångspunkt i våra frågeställningar. Mot slutet kommer vi även att sammanfatta vad vi har kommit fram till, och peka på förslag om vidare forskning på ämnet.

Först börjar vi med en kortfattad del som sammanfattar vad det empiriska underlaget gav för resultat.

5.1 SAMMANFATTADE SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGARNA

Hur har utbudet av lokalt material förändrats mellan 1996 och 2016?

Ser vi till samtliga fem tidningstitlarna minskar materialet några procentenheter över de tre analyserade åren. Utbudet av lokalt material är störst under 2005. Kollar man på varje tidning individuellt blir Örnsköldsviks Allehanda och Sundsvalls Tidning mer lokala genom åren, varav den sistnämnda gör en markant höjning. Arbetarbladet, Gefle Dagblad och Ljusnan har en mindre andel lokalt material 2016 än 1996.

Hur har utbudet av regionalt material förändrats under samma period?

Det regionala materialet ökar för alla tidningar utom Sundsvalls Tidning, som i stort sett är oförändrat. Arbetarbladet och Gefle Dagblad gör marginella ökningar med ett fåtal procentenheter, medan Ljusnan och Örnsköldsviks Allehanda ökar sin regionala del med minst tio procentenheter.

Hur har utbudet av lokalt material förändrats mellan 1996 och 2016, i olika avdelningar?

Det lokala nyhetsmaterialet är i stort sett lika lokalt 2016 som det är under 1996. Avdelningarna Ledare, Kultur/nöje och Familj blir mindre lokala mellan de angivna åren, varav de två sista minskar avsevärt. Sportavdelningen ökar sin lokala bevakning med totalt nio procentenheter.

Hur har utbudet av regionalt material förändrats under samma period, i olika avdelningar?

Under en period av tjugo år kan vi se att det regionala kultur/nöje- och sportmaterialet ökar stort med över tio procentenheter. Nyhetsavdelningens regionala innehåll ökar med några få procentenheter, och detsamma gäller för familjeavdelning. Ledarsidorna står i stort sett stilla.

5.2 FRÅGESTÄLLNINGARNA UTIFRÅN TEORIBILDNINGEN

Hur har utbudet av lokala artiklar förändrats mellan 1996 och 2016?

Med vårt resultat i ryggen kan vi se ett antal saker som är intressanta att diskutera vad gäller det lokala materialet givet våra teoretiska utgångspunkter. Vi konstaterade att journalistiken har tre huvudsakliga uppgifter: att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, att granska de inflytelserika i samhället och att låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals är att förse medborgarna med korrekt och saklig information (Nord & Strömbäck, 2012:16–17). Dessutom redogjorde vi för hur den lokala bevakningen runt om i landet har minskat och att detta riskerar att marginalisera alla

som inte bor i en storstadsregion (Nygren & Althén, 2014:5–8). Vårt resultat visar en starkt nedåtgående trend gällande det lokala materialet i tre av fem tidningar. Örnsköldsviks Allehanda ökade sitt lokala material en aning men låg å andra sidan redan från början på en lägre nivå än de andra tidningarna. Sundsvalls Tidning var den tidningen vars resultat pekade åt ”rätt” håll – det vill säga en ökning av det lokala materialet. En intressant aspekt är att de båda Gävle-baserade tidningarna har minskat sitt lokala material drastiskt sedan 1996, från knappt 50 procent, till endast 41 procent i Arbetarbladet, respektive 38,9 procent i Gefle Dagblad. Den geografiska mångfalden är, enligt McQuail, huruvida en tidning faktiskt täcker den ort de säger sig täcka (McQuail, 1992:150–152). Här kan vi konstatera att den geografiska mångfalden har blivit sämre i båda tidningar. Yttre mångfald är ett annat begrepp som också diskuteras. Det innebär att flera medier bevakar samma ort. Konkurrens mellan tidningar som leder till ett bättre och mer varierat utbud (McQuail, 1992:146). Men eftersom Arbetarbladet och Gefle Dagblad i dag ingår i samma koncern – vilket inte var fallet 1996 – kan man inte säga att de båda tidningarna är konkurrenter på samma sätt. Därför skulle detta kunna vara ett exempel på hur bristen på konkurrens leder till mindre lokalt innehåll och i förlängningen ett sämre utbud. Om det är Mittmedia som är den stora boven i det här dramat är svårt att svara på. Det kan också finnas andra orsaker till det minskande lokala innehållet i de båda tidningarna. Just den här problematiken lyfter vi i vårt teorikapitel om ägarkoncentration. Där menar vissa forskare att bristande konkurrens leder till mindre ekonomiska satsningar på nyhetsarbetet. Dessa bristande satsningar leder i sin tur till reducerat lokalt innehåll (Alström & Nord, 2003: 83). Ur de aspekterna ligger vår studie alltså i linje med den tidigare forskningen och teoribildningen kring ämnet. Dessutom går det att se vissa skillnader på kort och lång sikt när det gäller mängden lokalt material. Två av de fem undersökta tidningarna utökade sitt lokala material kort efter koncernbildningen för att på längre sikt minska andelen lokala artiklar. Och totalt sett kan vi konstatera att andelen lokalt material i de fem tidningarna var som störst 2005 – på kort sikt efter koncernbildningen – och som minst på lång sikt, 2016. Något som figur 1 i resultatdelen visar. Det är ett exempel på tesen som Alström och Nord driver i *Den skånska modellen* och ger visst stöd till antagandet om att det ligger i ägarkoncerners intresse att markera en fortsatt ambition gällande lokal förankring i tidningen, trots att den inte längre ägs och styrs lokalt. I en försvagad konkurrenssituation är det däremot svårt att upprätthålla den lokala förankringen i det långa loppet (Alström & Nord, 2003:85).

Sammanfattningsvis ser vi att utbudet av lokala nyheter i huvudsak har gått nedåt mellan 1996 och 2016. Detta är givetvis inte bra ur ett demokratiskt perspektiv samtidigt som det också ska understrykas att det lokala materialet fortfarande finns kvar – bara inte lika mycket som förr.

Hur har utbudet av regionalt material förändrats under samma period?

Under studiens undersökningsperiod har utbudet av regionalt material förändrats en hel del. I teorikapitlet lyfte vi upp det faktum att den tidigare forskningen kring koncernbildningars effekter ofta ger olika bilder av dess påverkan på tidningarnas utbud. Det finns de som menar att ägarkoncentrationer, som exempelvis Mittmedia, innebär negativa konsekvenser för mediemångfalden och leder till en likriktning av innehållet som går stick i stäv med en god inre mångfald (Hvitfelt & Nygren, 2008:49). Samtidigt menar andra att det också finns

positiva aspekter med koncernbildningar och att det inte alls måste påverka utbudet negativt. Snarare beror det på hur branschförhållandena ser ut och konkurrensen på marknaden (Picard & Ots, 2008:69). Det är alltså snarare att försöka dra slutsatser och sedan koppla dem till bildandet av en koncern som enda avgörande faktor. Det vi med vårt resultat kan se är dock en tydlig ökning av det regionala materialet i alla tidningar förutom Sundsvalls Tidning som, återigen, går emot de andra tidningars siffror och minskar sitt regionala material, om än marginellt. I Ljusnan och Örnsköldsviks Allehanda ser vi den allra största förändringen där båda har ökat andelen regionalt material med över 10 procent. I de båda Gävleborgs-tidningarna är ökningarna inte lika markanta men de finns där. En intressant aspekt är att Ljusnan och Örnsköldsviks Allehanda är de tidningar som har ökat sitt regionala material mest då båda dessa är ensamma på sin lokala marknad. En anledning till ökningen skulle kunna vara bristen på konkurrens vilket tidigare forskning menar kan vara en viktig faktor när det gäller tidningarnas utbud. Samtidigt har andelen lokalt material i Ljusnan och Örnsköldsviks Allehanda också legat lägre än de andra tidningarna vilket man kan argumentera för stärker teorin om att det är brist på konkurrens som gör att de inte i lika hög utsträckning är ”utsatta” på marknaden som exempelvis Gefle Dagblad och Arbetarbladet har varit och därmed har utbudet inte stimulerats på samma sätt.

Hur har utbudet av lokalt material förändrats mellan 1996 och 2016, i olika avdelningar?

För att fördjupa oss i våra resultat kommer vi här att diskutera hur förändringen av det lokala materialet ser ut inom de olika avdelningarna. Framst kommer fokus ligga på nyheterna och ledarsidorna då det ur ett demokratiskt perspektiv är dessa avdelningar som är viktigast för medborgarna. 1996 var 46 procent av alla artiklar på nyhetssidorna lokala medan 10 procent av ledarna var lokala. Både 2005 och 2016 ligger andelen lokalt material på nyhetssidorna på ungefär samma nivåer som 1996 vilket innebär att tidningarna fortfarande i viss mån behåller sin lokala prägel inom dessa avdelningar. Dessa siffror går delvis emot vår föregående frågeställning där vi konstaterade att det lokala materialet har gått ner i våra tidningar. Kan man säga att tidningarna faktiskt har lika bra geografisk täckning 2016 som de hade 1996? För att få ett svar på den frågan behöver vi ta hänsyn till två saker. Det första är avdelningarna Sport samt Kultur och nöje. Framförallt Kultur och nöje har sett en dramatisk nedgång i det lokala materialet från 1996 (38 procent) till 2016 (22 procent). Detta förklaras av att det regionala och nationella materialet ökar kraftigt. Som vi har presenterat i vår teori finns det i dag forskning som visar att dagens journalistik kretsar kring ekonomisk lönsamhet samtidigt som nyhetsmedierna satsar på material som är enkelt och underhållande för sin publik (Ots, 2012 A:118, Weibull & Wadbring, 2014:370). Dessutom är det vanligt med billigare material från nyhetsbyråer vilket har lett till att den tidskrävande journalistiken ofta inte blir nyheter (Allern, 2012:243). Vi anser att det lokala materialet går att placera under kategorin ”tidskrävande” vilket innebär att våra fem tidningar i mycket högre utsträckning har blivit sämre på att producera lokalt material och istället troligtvis valt material som antingen är köpt från nyhetsbyråer eller regionalt som kan produceras i flera tidningar. Även inom sporten har de regionala nyheterna gått upp men däremot har också det lokala materialet gått upp. I nästa frågeställning kommer vi gå in djupare på skillnader i det regionala materialet men det är intressant att våra fem tidningar satsar på det lokala sportmaterialet så tydligt samtidigt som lokala kultur- och nöjesnyheter inte alls verkar prioriteras. Detta stärker teorin som

presenterades tidigare om att det ”lättare” materialet blir allt vanligare, i alla fall på kultur- och nöjessidorna. Här kan vi även applicera mångfaldsbegreppet då McQuail också menar att tidningarna bör tillhandahålla ett brett och varierat utbud (McQuail, 1992:151). Mångfalden har i det här fallet blivit markant sämre. Den andra aspekten att ta hänsyn till är antalet analysenheter i tidningarna under de olika åren. 1996 var antalet analysenheter – det vill säga artiklar – över 5 000 i alla tidningar. 2016 hade den siffran sjunkit till 2 800 stycken. Det var alltså 2 300 färre artiklar 2016 vilket är en oerhört stor skillnad för även om det lokala nyhetsmaterialet, som vi redan konstaterat, fortfarande är på samma nivå så kan man inte bortse från det faktum att antalet artiklar minskat markant. Detta säger givetvis något också ur det demokratiska perspektivet då det minskande antalet artiklar i sig säger oss att utbudet för invånarna har blivit både färre till antalet och samtidigt också mindre varierat eftersom vi kan anta att 2 300 artiklar omöjligt kan handla om samma ämne. Alltså gör bara det enkla faktumet att tidningarna har blivit sämre på att bevaka sin egen ort oavsett om de har lyckats hålla andelen lokalt material på samma nivå som 1996. Sammanfattningsvis är det framförallt Kultur/Nöje som har sett en nedåtgående trend på lokalt material medan Nyheter, Ledare samt Sport har samma eller mer andel lokalt material 2016 som 1996.

Hur har utbudet av regionalt material förändrats under samma period, i olika avdelningar?

I vår andra frågeställning diskuterade vi hur det lokala materialet har förändrats i de olika avdelningarna. Vi kan se flera likheter om vi jämför förändringen i det lokala med förändringen i det regionala. I takt med att de lokala nyheterna går neråt går de regionala nyheterna uppåt. Kultur och Nöje står för en stor del av ökningen då regionala nyheter inom ämnesområdet ökar med runt 10 procent. Även Sporten får se en likartad ökning av regionalt material. Varför det är just kultur- och sportnyheter som ökar mest skulle kunna bero på att just dessa avdelningar inom Mittmedia står för sig själva. I vårt metodkapitel gick vi igenom grunderna i Mittmedias sammansättning, där vi konstaterade att Sporten och Kulturen är en egen del av företaget. I praktiken innebär det att sportavdelningarna inom Mittmedia jobbar tillsammans samtidigt som de vill behålla ett lokalt fokus. Likadant jobbar man med kulturavdelningen. Detta sätt att jobba menar vi är ett typiskt exempel på hur koncerner kan samproducera material och på så sätt kostnadseffektivisera organisationen vilket har blivit allt vanligare i dag (Hvitfelt & Nygren, 2008:22). I dag finns det, som redan nämnt, ett tänk där nyheter bestäms efter ekonomiska förutsättningar (Allern, 2012:243). Det verkar som att kulturavdelning i våra fem tidningar i hög grad faller in under denna kategori då det lokala materialet minskar samtidigt som det alltså blir allt vanligare med regionalt och nationellt material som i hög utsträckning kan publiceras i flera kanaler.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att Mittmedia länge har brottats med ekonomiska problem trots monopol på sin egen marknad (Ohlsson, 2016:34;38). Det är därför inte oväntat att man försöker utnyttja de ekonomiska fördelarna som finns med en koncernbildning i form av att centralisera redigeringen samtidigt som avdelningarna Sport och Kultur och nöje också i hög utsträckning är regionalt styrda i ett försök att spara pengar (Hvitfelt & Nygren, 2008:49). Vi ser också att de lokala artiklarna i Sundsvalls Tidning sjunker likt de andra tidningarnas siffror utan tvärtom ökar. Tidigare forskning från Jonas Ohlsson visar att där koncerners huvudredaktioner ligger sjunker antalet artiklar om kommunpolitiska artiklar inte

lika mycket som i orter där det inte finns en centralredaktion (Ohlsson, 2016:35). Visserligen går inte vår studie in på specifikt kommunpolitiska artiklar men det är intressant att lokala artiklar i Sundsvalls Tidning går upp snarare än ner när tidningen också fungerar som centralredaktion.

Forskaren Håkan Hvitfelt menar att den tilltagande ägarkoncentrationen kan leda till en likriktning av innehållet och därmed negativa konsekvenser av innehållet (Hvitfelt & Nygren, 2008:49). Överlag har den geografiska mångfalden blivit sämre i de flesta fall men framförallt när det gäller kultur- och sportnyheter samtidigt som vanliga nyheter fortsätter att ligga på samma nivåer av lokalt material som 1996. Det går dock inte att bortse från det faktum att antalet analysenheter nästan har halverats vilket i sig är det allra största problemet.

5.3 SLUTREFLEKTION

Syftet med den här uppsatsen har varit att undersöka hur utbudet av lokal och regional journalistik har förändrats över tid, med fokus på lokala dagstidningar. Tidsaspekten har vi valt för att få en bild av förändringen som lokala tidningar har genomgått under den utvalda 20-årsperioden. Vi frågade oss om inträdet i en större koncern kunde påverka innehållet.

Med resultaten i vår empiriska studie kan vi dra flera slutsatser. Först och främst kan vi konstatera att lokaltidningarna fortfarande är lokala på det stora hela, även om vi kan skönja en successiv nedgång. Två av fem undersökta tidningar har visat en stor nedgång i sin lokalbevakning. Nedgången beror sannolikt på flera orsaker, men vår bedömning är att de främsta faktorerna är av ekonomisk karaktär. Det är ingen slump att de flesta stora mediehusen i Sverige bildades vid ungefär samma tidpunkt – när tidningsbranschen präglades av en försvagad ekonomi. Som vi tidigare visat i den här studien finns det uppenbara ekonomiska fördelar med att verka genom en tidningskoncern.

Vad en försvagad lokal bevakning har för effekter på sin omgivning är svårt att dra några definitiva slutsatser kring. Däremot kan vi konstatera att den lokala journalistiken spelar en viktig demokratisk roll när det gäller att förse medborgarna med information. Så vitt vi förstår har alla inskränkningar av lokaljournalistiken en påverkan på den lokala demokratin, oavsett omfattning.

Resultatet av vår empiriska studie visar också att det regionala innehållet växer sig starkare i de lokala tidningarna, efter deras inträde i en större koncern. Detta är även ett återkommande mönster i tidigare forskning och teorier. Samproducerat material mellan tidningstitlarna ökar, vilket i sin tur färgar av sig på tidningens mångfald. Särskilt ökar det regionala innehållet inom avdelningarna Sport och Kultur, vilket går att härleda till Mittmedias centraliserade sport- och kulturredaktioner. Och eventuellt finns det skäl att vara orolig för tidningarnas likriktade innehåll. När man talar om inre mediemångfald är det av vikt att många olika röster får höras och att det finns en geografisk spridning på materialet. Risken med samproducerat material är att samma röster och samma geografiska områden får ta plats i flera publikationer.

Om de mörka framtidsutsikterna för lokaljournalistiken håller på att bli sanning låter vi vara osagt, men vi kan fastställa att utvecklingen inte går i rätt riktning. Att andelen lokalt material minskar är förstås inte positivt, men kanske är det mest alarmerande att det totala

antalet artiklar nästan har halverats sedan 2005. Den förändringen av utbudet ser vi som en större inskränkning av den lokala demokratin.

5.3.1 KOPPLING TILL TIDIGARE FORSKNING

Resultatet i vår studie visar att det lokala materialet har minskat i de undersökta tidningarna. Detta stämmer överens med resultaten i uppsatsen *Vad händer när två blir en?* som har använt sig av en liknande definition av vad som är lokalt och regionalt. I den uppsatsen drar författarna slutsatsen att den lokala bevakningen minskar (Haimi et al, 2013:43), och eftersom vi ser samma mönster i vår undersökning styrker studierna varandra. Vidare kommer man fram till att kultur är ett av de mest omskrivna ämnena i tidningen (Haimi et al, 2013:44). Vi får samma resultat, även om vi i vår undersökning hänvisar till avdelningen Kultur snarare än ämnesområdet. Vi har i vår teoribildning lyft fram det faktum att tidningar av ekonomiska skäl allt mer har gått mot en tabloidisering och prioriterar nyheter som är lättsamma och underhållande för tidningens publik, vilket ovanstående kan vara en effekt av.

I kandidatuppsatsen *Efter fusionen* undersöker författarna Victoria Gund och Johanna Embretsén hur tre skånska tidningars sammanslagning har påverkat dess innehåll. Intressant är att författarna kommer fram till att flera av artiklarna går igen i alla de tre tidningarna (Gund & Embertsén, 2009:41). Det kan vi med vår uppsats dra vissa paralleller till. Vi har inget empiriskt underlag som underbygger det, men det var under kodningsprocessen märkbart att en stor mängd artiklar sampublicerades i flera tidningar. Det är inte orimligt att tro att detta också hänger ihop med den ökade andelen regionalt material i tidningarna. Författarna till *Efter fusionen* märker också att mängden lokalt nyhetsmaterial minskar avsevärt mellan 2001 och 2002. Dock härleder man inte detta till tidningsfusionen, eftersom den skedde under just dessa årtal (Gund & Embertsén, 2009:37). Ser man till vår undersökning kan vi se ett par saker. Under årtalen 1996 till 2005 har även våra tidningar blivit en del av samma mediehus. Vi kan se att mängden nyhetsartiklar minskar med några procentenheter på kort sikt efter koncernbildningen, men att det faktiskt blir ännu mer lokalt 2005.

Konkurrensförhållandet lyfter även författarna i *Flykten från landsbygden*, som har undersökt tidningarna Arbetarbladet och Gefle Dagblad. Författarna kommer fram till att Arbetarbladet har fått större fokus på kringliggande kommuner utanför sin huvudort, Gävle, medan Gefle Dagblad allt mer fokuserat sin rapportering till huvudorten (Berg et al., 2013:41). I samtal med chefredaktörer från tidningarna har även vi fått samma svar, det vill säga att Arbetarbladet lägger större vikt vid kringliggande kommuner. Därmed är det inte bara nyheter från Gävle som räknas som lokala utan också nyheter från grannkommuner, medan Gefle Dagblad främst fokuserar på Gävle och Sandviken. Vårt resultat skiljer sig däremot från *Flykten från landsbygden*, där de skriver att ”det finns en klar tendens som pekar på att tidningen väljer att prioritera bort de mindre kommunerna till förmån för Gävle” (Berg et al., 2013:42). I vår undersökning tappar båda tidningarna i sin lokala rapportering, samtidigt som Gefle Dagblad allt mer fokuserar på det regionala materialet. Det talar emot att man skulle ha blivit bättre på sitt lokala material och skriver mer om kringliggande kommuner i dag. Vi tror snarare, som nämnt tidigare, att en rimligare förklaring är att Gefle Dagblad har blivit mer regional då det sannolikt delas en del material över tidningsgränserna. Eftersom en del av Arbetarbladets lokala material hamnar i Gefle Dagblads regionala område är det en rimlig

förklaring. Det är även fallet i *Den skånska modellen* och *Efter fusionen*, där Alström och Nord respektive Gund och Embertsén har märkt att effekten av en fusion blev att en stor del av materialet gick igenom i flera tidningstitlar.

5.3.2 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING

Under hela processen har vi fastnat i många aspekter som hade varit intressanta att gå vidare med, men av tidsmässiga skäl har vi tvingats begränsa vår studie. Något som vore intressant för den fortsatta forskningen är att studera hur tidningar i en större region förhåller sig till en centralredaktion. Som det ser ut i dag utgår flera mediehus från en centralort med en större redaktion, samlad redigering och en redaktionsdesk som även sköter webbmaterial åt flera mindre tidningar. Resultatet av vår empiriska studie ger oss indikationer på att Sundsvall (som är centralredaktion i den här studien) tilldelas mer resurser. Det kan vara en anledning till att Sundsvall har en större andel lokalt material. Vårt förslag är därför att göra en liknande studie som vår, men att fokusera ännu mer på jämförelsen med regionens centralredaktion. Förslagsvis över en tidsperiod som sträcker sig före och efter en sammanslagning. Vad får det för effekter på det lokala utbudet i tidningarna? Läggs det mer resurser på centralortens tidning?

REFERENSLISTA

LITTERATUR

Allern, S. (2012). Journalistiken och kommersialiseringen, i Nord, L. & Strömbäck, J. (red.): *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur. s. 233-263.

Alström, B. & Nord, L. (2000). *Två små ger mer än en stor – en studie av tidningsfusionen i Ådalen*. Stockholm: Kunskapsförlaget

Alström, B. & Nord, L. (2002). *Expedition Mångfald. Båda tidningarna kvar på ön*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Alström, B. & Nord, L. (2003): *Den skånska modellen. En VD, två kulturer, tre tidningar och fyra bröder*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.

Doyle, G. (2002). *Media ownership: The economics and politics of convergence and concentration in the UK and European media*. London: Sage publications Inc.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Stockholm: Wolters Kluwer

Gustafsson, C., (2014). Lokal bevakning spelar stor roll, i Nygren, G., Althén, K. *Landsbygd i medieskugga – nedmonteringen av den lokala journalistiken och bilden av landsbygden i Dagens Nyheter*. Stockholm: Södertörns Högskola. s. 5

Hvitfelt H. & Nygren G. (red.). (2008). *På väg mot medievärlden 2020 - journalistik, teknik, marknad*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, B. (2015). Journalistiken, objektiviteten och partiskheten, i Karlsson, M & Strömbäck, J. (red.): *Handbok i journalistikforskning*, Lund: Studentlitteratur, s. 189–204

Jönsson, A M. (2004). *Samma nyheter eller likadana? Studier av mångfald av svenska TV-nyheter*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Leckner, S. & Nygren, G. (2016). Det lokala och hyperlokala medielandskapet – nyhetspublicering utanför de etablerade medierna, i Truedson, L. (red.): *Mediestudiers årsbok 2015/2016*. Stockholm: Institutet för mediestudier. s. 42-86.

McQuail, D. (1992). *Media Performance – Mass communication and the public interest*. London: Sage Publications Inc.

Melesko, S. (2013). Affärsmodeller och kvalitetsjournalistik – hur ska det gå ihop?, i Nygren, G. & Wadbring, I. (red.): *På väg mot medievärlden 2020 – Journalistik, teknik, marknad*. Lund: Studentlitteratur. s. 119-143

Nord, L & Strömbäck, J. (2012). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur

Nygren, G., Althén, K. (2014). *Landsbygd i medieskugga – nedmonteringen av den lokala journalistiken och bilden av landsbygden i Dagens Nyheter*. Stockholm: Södertörns Högskola

Ohlsson, J. (2012). *The Practice of Newspaper Ownership: Fifty years of control and influence in the Swedish local press*. Göteborg: Göteborgs universitet

Ohlsson, J. (2016). Pressad ekonomi sänker dagstidningarnas kommunbevakning, i Truedson, L (red.): *Mediestudiers årsbok 2015/2016*, Stockholm: Institutet för mediestudier, s. 25-41.

Ots, M. (2005). Strukturaffärer och samarbeten på tvåtidningsorter, i Presskommittén (red.): *Mångfald och räckvidd*. Stockholm: Statens offentliga utredningar. s. 545-625

Ots, M. (2012) A. Mediernas ekonomiska villkor, i Nord, L. & Strömbäck, J. (red.): *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur AB, s. 117–149

Ots, M. (2012) B. Competition, Collaboration and Cooperation: Swedish Provincial Newspaper Markets In Transition. *Journal of Media Business Studies*, 9:2, 43-63

Picard, R G, Ots, M. (2008), En ny ekonomisk omgivning för medierna, i Hvitfet, H. & Nygren, G. (red.): *På väg mot medievärlden 2020- journalistik, teknik, marknad*. Stockholm: Studentlitteratur, s. 55–75

Strömbäck, J. (2003). Medierna som fjärde statsmakt. En studie av innebörden av begreppet granskande journalistik, i *Studier i politisk kommunikation* (1). Sundsvall: Demokratiinstitutet

Strömbäck, J. (2015). *Demokratin och det förändrade medielandskapet. Mot ökade kunskapsklyftor och deltagandeklyftor*

Truedson, L. (red.): (2016). *Mediestudiers årsbok 2015/2016*, Stockholm: Institutet för mediestudier.

Weibull, L. & Wadbring, I., (2014). *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlids förlag

STUDENTUPPSATSER

Berg, K., Johansson, V. & Ramirez Franzén, F., (2013). *Flykten från landsbygden – en kvantitativ innehållsanalys av mångfalden i det lokala nyhetsmaterialet i Arbetarbladet och Gefle Dagblad*. Kandidatuppsats, Institutionen journalistik, medier och kommunikation. Göteborg: Göteborgs universitet.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/35107/1/gupea_2077_35107_1.pdf

Gund, V. & Embertsén, J., (2009). *Efter fusionen: En studie av innehållet i Helsingborgs Dagblad, Nordvästra Skånes Tidningar och Landskrona Posten nio år efter sammanslagningen*. Kandidatuppsats, Institutet för Informationsteknologi och Medier. Sundsvall: Mittuniversitetet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:296611/FULLTEXT01.pdf>

Haimi, E., Nordh, E. & Sundén, K., (2013). *Vad händer när två blir till en? En kvantitativ innehållsanalys av konsekvenser för lokaljournalistiken efter tidningsfusionen*. Kandidatuppsats, Institutionen journalistik, medier och kommunikation. Göteborg: Göteborgs universitet. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/35105/1/gupea_2077_35105_1.pdf

INTERVJUER

Froms, Tomas; chefredaktör Ljusnan. 2017. Mailintervju, 2017-04-06.

Gullberg, Anna; chefredaktör Gefle Dagblad. 2017. Telefonintervju, 2017-04-13.

Kundservice, Mittmedia AB. 2017. Telefonintervju. 2017-03-24

Nyman, Helena; chefredaktör Arbetarbladet. 2017. Mailintervju, 2017-04-10.

Näslund, Karin; chefredaktör Sundsvalls Tidning & Örnsköldsviks Allehanda. 2017. Mailintervju, 2017-04-06.

HEMSIDOR

Granström, K., (2017). *Arbetsmiljökrisen i Mittmedia: "Vi har nått vägs ände"*. <http://journalisten.se/nyheter/arbetsmiljokrisen-inom-mittmedia-vi-har-natt-vags-ande> [2017-04-01]

TS Mediefakta, Upplagor dagstidningar. <http://ts.se/mediefakta-upplagor/dagspress/> [2017-03-27]

Mittmedia AB, Vision och historia. <https://www.mittmedia.se/om-mittmedia>. [2017-05-08]

BILAGOR

BILAGA 1 – Kodschema

V1 – Tidning

- 1 Arbetarbladet
- 2 Gefle Dagblad
- 3 Ljusnan
- 4 Sundsvalls Tidning
- 5 Örnsköldsviks Tidning

V2 – Datum

Förklaring: Dagens nummer i januari månad 2017, 6 tecken

V3 – Sida

Förklaring: Sidnummer på den sida där artikeln är placerad, 2 tecken

V4 – Avdelning (i vilken del av tidningen finns artikeln)

- 1 Ledare
- 2 Nyheter
- 3 Sport
- 4 Kultur/nöje (oavsett formulering)
- 5 Familj
- 9 Övrigt

V5 – Artikelstorlek (i artikelstorlek ingår rubrik, ingress, bild och bildtext)

- 1 Notis (mindre än 1/8)
- 2 Liten artikel (1/8 till 1/2 sida)
- 3 Stor artikel (större än 1/2 sida)

V6 – Arena

- 0 Okodbar
- 1 Lokal
- 2 Regionalt
- 3 Regionalt med lokalvinkling
- 4 Inrikes
- 5 Inrikes med lokalvinkling
- 6 Utrikes
- 7 Utrikes med lokalvinkling
- 9 Övrigt

BILAGA 2 – KODINSTRUKTIONER

V1 – Tidning

Varje artikel har kodats med tidningen som artikeln är publicerad i. De fem utvalda tidningarna har tilldelats varsitt nummer, baserat på bokstavsordning. Tidningarna har kodats med värdena 1, 2, 3, 4 eller 5.

V2 – Datum (år-månad-dag)

Varje artikel har kodats med ett sexsiffrigt nummer som motsvarar tidningens utgivningsdatum, i ordningen: år, måndag, dag.

V3 – Sida

Varje artikel har kodats med sidnumret i den tidning som respektive artikel finns med i.

V4 – Avdelning

Varje artikel har kodats med den sektion av tidningen som respektive artikel är placerad i. Avdelningarnas namn är inte identiska tidningarna sinsemellan och stämmer inte alltid exakt överens med vår valda titel på respektive avdelning. Vinjetter med namn som var tydligt kopplade till namnet på vår kategori klassade vi under den kategorin. Exempel är vinjetterna ”Opinion” och ”Politik” som kategoriserades under ”Ledare”. De artiklar med vinjetter som inte har kunnat placeras under någon av avdelningskategorierna är kodade under kategorin ”Övrigt”. Vi har exkluderat avdelningar vars textinnehåll inte är producerat av tidningens medarbetare. Inga insändare eller debattartiklar har kodats.

5 – Artikelstorlek

En bedömning av varje artikels storlek har gjorts, baserat på hur stor plats artikeln tar i tidningen. I storleksbedömningen har allt som tillhör artikeln inkluderats: text, rubrik och tillhörande bild osv. Varje artikel har delats in i en av de tre storlekkategorierna:

1. Notis = artiklar som tar mindre plats än en åttondel av sidan
2. Liten artikel = artiklar som tar mer plats än en åttondels sida men mindre än eller exakt en halv sida
3. Stor artikel = artiklar som tar mer plats än en halv sida

6 – Arena

Här har vi kodat var varje artikel utspelar sig någonstans, utifrån sju kategorier. En artikel som utspelar sig i en av tidningens bevakningskommuner har kodats som ”Lokal”. Om den utspelar sig i tidningens hemmahörande län har den kodats som ”Regional”. Om den utspelar sig i tidningens hemmahörande län och har en lokal vinkling har den kodats som ”Regional med lokalvinkling”. Med lokal vinkling menas att artikelns aktör eller aktörer är lokal eller lokala. Samma sak gäller om artikeln utspelar sig inom Sveriges gränser (men utanför de lokala kommunerna och hemmahörande län) och dess aktörer är lokala, samt om den utspelar sig utanför Sveriges gränser med lokala aktörer. Då går artiklarna under kategorierna ”Inrikes med lokalvinkling” respektive ”Utrikes med lokalvinkling”. Om lokala aktörer saknas i

artiklar som utspelar sig inrikes eller utrikes har de kodats som "Inrikes" eller "Utrikes". I artiklar som det inte framgår tydligt var den utspelar sig har vi angett kategorin "Okodbar".